

STAV OLAV

Nicolas Nash, s. 4

Et pavedømme for fremtiden?

Trygve Andersen om boken, s.8

“Trenger Gud Kirken?”

John Wijngaards, s. 12

Dengang kvinner var diakoner ...

“The Economist” undres, s. 20

Slutt på Guds lange karriere?

Unni Klepper Joynt, s. 22

Om St. Elisabethsøstrene og deres åndelige arvegods

Kristin Heffermehl om ny bok, s. 24

I følge med Maria - om “Troende og tro i Marias ånd”

Sr.Agnès-Marie av Treenigheten o.p., s. 26

“Min sjel fryder seg i Herren “

ST. OLAV

Nei - nei - nei!

Vi skriver år 2001 etter Kristi fødsel. Det hellige år 2000, et år som har rommet både bot og glede på katolsk mark, er over. Litt leit da å begynne ny St. Olav-årgang - den 113. - med å tilbakevise (for hvilken gang?) feilaktige påstander om at den katolske kirke 2000 år etter Kristi fødsel fremdeles dømmes annerledes troende til evig helvetes-pine!

Kanskje burde man ikke bry seg med slik himmelrope-nde uvitenhet? Men - når en professor i statsvitenskap går så usaklig, fordomsmettet og nesten hatsk ut mot katolsk tro, tanke og redelighet som Bernt Hagtvedt gjorde på tampen av fjoråret i Aftenpostens spalte "Signert", bør det tas til motmæle. Slik opprørte katolikker også har gjort i Aftenposten; opprørt også over at vår største dagsavis lot slik desinformasjon og usaklighet slippe gjennom. En dementirunde i St.Olav tør være på sin plass; kanskje er det flere enn professor Hagtvedt som ikke har fulgt med i timen?

Den umiddelbare bakgrunn for Hagtvedts utfall og anklager mot den katolske kirke - forøvrig ikke første gang han er ute i slikt ærend - er fjorårets erklæring fra Troskongregasjonen: "Dominus Iesus", en erklæring "om Jesu Kristi og Kirkens enestående og frelsende universalitet". Vi skal her bare se på hans hovedanklage. I "Dominus Iesus" gjentar den katolske kirke, ifølge Hagtvedt, sin kjente triumfalisme: "I enkelt språk børstes det støv av den gamle doktrine om evig pine for alle som ikke er katolikker." God grunn derfor, mener Hagtvedt, til å trekke katolsk redelighet i tvil både når det gjelder den mellomkirkelige og den interreligiøse dialog: Opptrer Vatikanet "med to ansikter i religionsdialogen"?

Nei, nei, nei, Hagtvedt. Det står ikke noe slikt i "Dominus Iesus"! Man finner det heller ikke i Det 2. Vatikankonsils skrifter, som det stadig henvises til i "Dominus Iesus". Den katolske kirke tror ikke lenger, som konsilet i Ferrara i 1442 formulerte det, at frelsen kun finnes innenfor kirkens grenser, og at evig pine venter den som ikke i tide kommer innenfor. Det 2. Vatikankonsil (1962-65) innså at religionsfrihet og respektfull dialog med andre kristne, med annerledes troende og ikke-troende er etter Guds ønske. Selvsagt

tror og lærer den katolske kirke fremdeles at Jesus er verdens Frelser, men den "forkaster intet av det som er sant og hellig" i andre religioner, som det heter i konsilets "Erklæring om Kirkens holdning til de ikke-kristne religioner".

Som nevnt henviser "Dominus Iesus" stadig til konsilets tekster; likevel er erklæringen ikke uproblematisk. Som St.Olavs lesere vil kjenne til, har også høyt plasserte folk innen kirken påpekt det. For: I forhold til konsilets respektfulle og ydmyke formuleringer, kan mangt i "Dominus Iesus" virke unødig skarpt og avgrensende, som når det tales om "alvorlige defekter" hos annerledes troende.

Da er det viktig å huske at det er Det 2.Vatikankonsils tekster som mest forbindtlig formidler kirkens syn, ikke "Dominus Iesus". Beklagelig derfor at det mest revolusjonerende avsnittet i "Lumen gentium", konsilets dogmatiske konstitusjon "Om kirken", ikke siteres i "Dominus Iesus", kun nevnes såvidt i en fotnote. Man kan undres på hvorfor.

Paragraf 16 i "Lumen gentium" trekker nemlig en gang for alle grunnen vekk under anklager som dem Hagtvedt kommer med. Vi lar teksten, snarere enn forkortende eller fortolkende parafraaser, tale for seg - i den danske utgaven av konsilets samlede tekster fra 1997 lyder den slik: "For de, der uforskyldt er uvitende om Kristi evangelium og Hans Kirke, men som dog søker Gud af et oprigtigt hjerte og i gerning under nådens indflydelse prøver at opfylde Hans vilje, som de erkender den gennem samvittighedens stemme, kan opnå evig frelse. Og det guddommelige forsyn nægter ikke den til frelse nødvendige hjælp til dem, der uforskyldt endnu ikke er nået til en bevidst gudserkendelse, og som ikke uden Guds nåde stræber efter at føre et retskaffent liv. For alt det gode og sande, der findes hos dem, vurderes af Kirken som forberedelse til evangeliet og en gave fra Ham, der oplyser ethvert menneske, for at det omsier må eje livet."

Dette har vært katolsk lære siden 1965. Hvor han Bernt Hagtvedt og eventuelle meningsfeller vært siden da?

"Kirkekritikk kan lett forfalle til ritualer. Trosvissheten sitter like gjerne hos avsender som hos mottager," skriver Bernt Hagtvedt innledningsvis i Aftenposten-artikkelen. Og fortsetter: "Men det kan likevel av og til være nyttig å få repetert hvor autoritær den kristne trosformen kan være."

Han møter raskt seg selv i døren.

Aller sist: Noe underlig at den i andre sammenhenger radikale Hagtvedt denne gang, indirekte, går ytterst konservative katolikkers ærend!

UKJ

Fra "Lov Herren - Katolsk salmebok":

† Elias Blix 1891
M Ludvig M. Lindeman 1862

693

Syng i stil - le mor - gon - stun - der, syng Gud
Sjå, han gjer - er nytt det un - der: kal - lar

Fa - der lov og ros! Sjå hans sol all skap - ning
fram or myrk - ret ljøs!

gyl - la, alt med liv og lov - song fyl - la, sjå hans
kjær - leiks smil i sky, sjå kvar dag hans nå - de ny!

2 Lær oss, Gud, kvar dag å telja, / sjå, kor snøgt vår livsdag lid! /
Lær oss livsens veg å velja / medan det er enno tid! / Enn i dag du
vil oss kalla, / snart kan myrker på oss falla. / Lat oss, medan det er
dag, / fylgja Andens nådedrag!

3 Gud, som skapte sol og stjerna, / deg me syngja takk og lov, / at
um oss du ville verna / medan me i myrker sov! / Lys og leid oss,
ljøsens Fader, / til vår sol i gravi glader, / vekk oss so til morgon
ny, / dag med solskin utan sky!

Tidlig morgen ved Lyngenfjorden. Foto: Maria Gæver

Nicolas Lash:

4 Et pavedømme for fremtiden?

I 1996 holdt *John R. Quinn*, dengang nylig avtroppet erkebiskop av San Francisco, en forelesning i Oxford (gjengitt i forkortet form i St. Olav nr. 9.96) om “en erkebiskops tanker om Petersemet”, hvor han bl.a. anbefalte en grundig revisjon både av den romerske kurien og av bispesynoden “i lys av det Det 2. Vatikankonsils lære og med kristen en het for øye”. Siden da har Quinn tenkt videre i samme retning: På tampen av 1999 kom boken *The Reform of the Papacy: the costly Call to Christian Unity*. “Hadde denne boken kommet i 1995, ville den ikke vært særlig oppsiktsvekkende, men på bakgrunn av dagens innenkirkelige klima er boken ikke bare modig, den er direkte radikal,” skriver *Nicolas Lash*, teologiprofessor i Cambridge, i denne anmeldelsen. Og tilføyer: “Og det er foruroligende!”

Utgangspunktet er to fremtredende katolske biskoper av den eldre garde. I denne lille boken svarer en av dem (en amerikaner) på en oppfordring fra den andre (en polakk) om gode råd om hvordan man kan omforme det embedet sistnevnte innehar, slik at det kan tjene den kristne enhet. Amerikaneren, John Quinn, var, inntil han gikk av for aldersgrensen i 1995, erkebiskop av San Francisco. Polakken, Karol Wojtyła, er fremdeles biskop av Roma.

Erkebiskop Quinn understreker at “egentlig er boken slett ikke min idé”. Den er, sier han, “én biskops forsøk på et svar. . . på pave Johannes Pauls oppfordring” i encyklikaen *Ut unum sint* fra 1995 om “å få i gang en dialog om paveembedet”. Boken er ikke, og gir seg heller ikke ut for å være, et lærd kirkehistorisk eller teologisk verk: Her taler én enkelt røst ut fra sin pastorale erfaring. I tur og orden tas følgende temaer opp til diskusjon: *Ut unum*

sint, begrepet “reform” og kritikens plass innen kirken, pavedømmet og kollegialiteten, bispeutnevnelser, reform av kardinalkollegiet og reform av det pavelige embedsverk, kurien.

Ut unum sint er “på mange måter revolusjonerende”, skriver Quinn og forklarer hvorfor: “Her oppfordres alle kristne til å diskutere paveembedet med det for øye å søke nye veier slik at det i større grad blir en kjærlighetsstjeneste enn et spørsmål om dominans. Encyklikaen henviser til det første årtusens synodale kirkemodell og understreker at paven selv er medlem av bispekollegiet, og at pavens ‘primat’ skal utøves på kollegial vis. Den bekrefter at tilslutning til Det 1. Vatikankonsils lære ikke utelukker en bredere forståelse av dette primatet. Den indikerer også at Det 1. Vatikankonsil ikke er siste ord om saken.”

Det overrasker neppe at Johannes

Biskoppelig nyttårsforsett - med resultater

“Som biskop får man mange brev. Noen er vennlige og glade, andre sinte eller sorgfulle. Selv om jeg forsøker å besvare så mange som mulig på en personlig måte, går det ikke alltid i praksis. Også i *Katolskt Magasin* kan det komme innlegg som burde besvares,” skrev Stockholm-biskopen Anders Arborelius i *Katolskt Magasin* i desember i fjor. Og fortsatte: “Som godt forsett nå

Paul legger slik vekt på det første årtusens udelte kirke: Hans sterke ønske om forsoning mellom ortodoksien og katolisismen er velkjent. Men, som erkebiskop Quinn fremhever, det er også andre sider ved saken: “I det første millenium fantes ikke den tanke at biskopen av Roma, rent rutinemessig og under ganske normale forhold, kunne blande seg opp i andre kirkers affærer.” Anglikanere og protestanter turde derfor være interessert i et forslag om å vende tilbake til en situasjon hvor biskopen av Roma riktignok utøver en viss grad av “rutinemessig” lederskap innen sitt spesielle patriarkat, men hvor utøvelsen av det universelle primat vanligvis først kommer inn i bildet “i krisesituasjoner og da særlig troskriser”. (Her dukker forøvrig et spørsmål opp, som erkebiskopen ikke berører, nemlig i hvilken grad den læremessige utvikling og praksis i forbindelse med biskopenes kollegialitet, har sådd tvil om det fremdeles er tjenlig å regne alle kirker av latinsk ritus - fra Birmingham til Brisbane og fra Cape Town til Calcutta - som deler av ett og samme patriarkat: “Vesten”.)

Kapittelet “Reform og kritikk innen kirken” påpeker at etter reformasjonen utviklet den katolske kirke “en morsk motstand mot all kritikk på hjemmebane”. Og, skriver Quinn videre, uheldigvis er denne motstanden fremdeles klart til stede høyt oppe i systemet, selv 35 år etter et stort reformkonsil! Det har ennå ikke lyktes å fordrive “den mystikken som pavedømmet etterhvert, og særlig siden 1800-tallet, har vært omgitt av og neddykket i”.

ved det nye kirkeårets begynnelse, vil jeg derfor noenlunde jevnlig forsøke å besvare de brev og innlegg som kommer inn, forutsatt at de kan ha en mer allmenn interesse."

Biskopen tar opp tre emner i nevnte KM-nummer: kirkeavgift, dagdrømmer og økumenikk. Om sistnevnte emne skriver han følgende: "Økumenikk og interreligiøs dialog er nødvendige i et pluralistisk samfunn som vårt. Selv om, eller snarere, nettopp fordi vi katolikker tror at vår Kirke på en unik måte

får forvalte den fulle åpenbarte sannhet, er vi forpliktet til dialog med alle som vil tale med oss. Tragedien er ofte at det er så vanskelig å uttrykke dette på en måte som ikke lyder selvtilfreds og selvrettferdig. Man er med rette allergisk mot alt som smaker av selvgodhet.

Likevel kan vi ikke gi avkall på den nådegave vi har fått, men vi må aldri glemme at vi bærer den i kar av leire. Under dette helige året forsøker vi både å juble over denne

unike nådegaven - i det lyset bør vi lese dokumentet "Dominus Iesus", om vi i det hele tatt skal begripe noe av det - og ydmykt bekjenne hvor lite vi er blitt forvandlet av den.

Ofte er det vanskelig å finne det rette tonefall, men vi kan aldri frigjøre oss fra Guds trofasthet mot sine løfter og fra hans vedvarende nåde, om vi vil være katolikker."

Resultatet er "at det hos mange katolikker, og særlig blant biskopene, finnes en sterk motvilje mot i det hele tatt å si noe negativt, av redsel for å forsynde seg mot den ærbødighet man skylder paveembedet". Med en mild irettesettelse adressert, indirekte, til Vatikanets statssekretær, kardinal Sodano, som ved en anledning fremholdt at "*chi ama non critica*" ("den som elsker, kritiserer ikke"), noterer den kloke erkebiskop Quinn at "hvis det er så at kirken har behov for kontinuerlig reform, trenger den nødvendigvis også kontinuerlig kritikk".

Spørsmålet om kollegialitet er viktig for økumenikken fordi "den måten paven utøver sitt primat på i forhold til sine katolske bispekolleger, naturlig nok vil bli sett som en indikator på hvorledes han vil utøve primatet i forhold til det ortodokse episkopat og andre, som anglikanerne, dersom det skulle komme til fullt fellesskap, 'communion', med Roma". Og her har kuriens innflytelse siden Det 2. Vatikankonsil vært katastrofal: Fremdeles er det mentaliteten til den lille minoriteten (hovedsakelig representanter for kurien) som ble massivt nedstemt under konsilet, som behersker kurien og utgjør bakgrunnen for dens kvelende maktbruk - en mentalitet som "setter likhetstegn mellom primat og overherredømme". Kuriens grep om makten viser seg bl.a. "i måten bispesynodene avvikles på - uten virkelig debatt om de spørsmål og saker som tas opp; den viser seg i Romas reserverte holdning til bispekonferansene og i tendensen til å begrense deres læremyndighet og til, fra tid til annen, rett og slett å

forkaste deres avgjørelser".

Quinn anfører to illustrerende eksempler. I mai 1998 kom paven med et *motu proprio* om bispekonferansene hvor det stipuleres at "for at en beslutning skal kunne gjelde som en bispekonferanses autoritative lære, må læremessige erklæringer enten være enstemmig vedtatt, eller, dersom to tredjedeler gir sin tilslutning, godkjennes av Den Hellige Stol". Denne bestemmelsen er en kynisk anmasselse: "Verken ved økumeniske konsiler eller ved offisielle møter i de romerske kongregasjoner (kuriens forskjellige 'departementer'), kreves det enstemmige avgjørelser. Og siden enstemmighet er lite sannsynlig, innebærer denne bestemmelsen *de facto* at bispekonferansene ikke innrømmes noen rolle på det læremessige plan." Antageligvis er nettopp det baktanken.

Fremdeles er det mentaliteten til den lille minoriteten som ble massivt nedstemt under konsilet, som behersker kurien og utgjør bakgrunnen for dens kvelende maktbruk - en mentalitet som "setter likhetstegn mellom primat og overherredømme".

Men det er de internasjonale bispesynodene som jevnlig holdes i Roma, som dramatisk illustrerer omfanget av kuriens kontroll over

og ringeakt for den katolske kirkes biskoper: "Det er paven som innkalles bispesynoden; det er paven som bestemmer program og dagsorden; det er forbudt for bispekonferansene å utveksle sine respektive forhåndsdokumenter. . . synoden har ikke klart rådgivende status; dens forhandlinger er hemmelige, likeså de anbefalinger den oversender paven; det er paven som skriver og utsteder det endelige dokument - etter synodeslutt og etter at biskopene er reist hver til sitt."

Mlite tilfredsstillende tilstander snarere rettes mot paven enn mot hans ydmyke tjenere i kurien? Til en viss grad ja, men, som Quinn så taktfullt uttrykker det: "Biskoper, både den gang (under Det 2. Vatikankonsil) og nå, mener at det hos kuriens medlemmer finnes en følelse av en slags eiendomsrett over kirken og, til en viss grad, også i forhold til paven selv." (Selv da Johannes Paul var yngre og sterkere, var det en kjent sak at høyere kuriefunksjonærer kunne behandle ham med en ringeakt som ville frydet Sir Humphrey Appleby, den kjente byråkraten i TV-serien *Yes, Minister*. Pave Paul VI, som selv hadde lang erfaring fra kurien, prøvde å reformere den på egenhånd. Og mislyktes selvsagt - noe enhver *Yes, Minister*-fan kunne forutsagt!)

Johannes Paul II har ikke vært særlig interessert i administrasjon, og følgelig har situasjonen forverret seg. Nå mot slutten av hans pontifikat, erkjenner *Ut unum sint* at en reform av pavedømmet (en reform

Ett av årets gode minner

Ikke rart at nonnenes juleplate selger godt, skrev Vårt Lands redaktør, Jon Magne Lund, like før nyttår. Det gjaldt meldinger om at karmelittnonnene i Tromsø hadde solgt nesten 20.000 eksemplarer av sin jule-cd. I et innlegg med overskriften "Nonne-sang og pengeklang" kunne han berette at nonnenes plateinntekter nå gjør det mulig å betale ned lån på klosteret, bygge gjestehus og i tillegg gi bort noe til dem som trenger

hjelp. Dertil forteller redaktøren om eget, personlig møte med nonnene - og deres sang:

"I januar år 2000 opplevde jeg en eksklusiv gudstjeneste i deres usedvanlig vakre kapell i Tromsø, der den katolske erkebiskopen i Cape Town, Sør-Afrika, og Tromsøs katolske biskop forrettet. Søstene sang fra sitt avlukke bak gitteret som skiller dem fra menigheten - som dengang bestod av to per-

soner i tillegg til meg selv. Vakrere sang har jeg knapt hørt. Sangen og nonnenes livsglede da vi samtalte med dem før gudstjenesten, er ett av årets gode minner.

Nonnene har avgitt fattigdomsløfte. Og er ikke det typisk at vi andre som ikke har gjort det, er så fiksert på kroner og øre? Enten det gjelder idrettsstjerner eller kulturstjerner. Med et slikt fokus går vi glipp av mye glede."

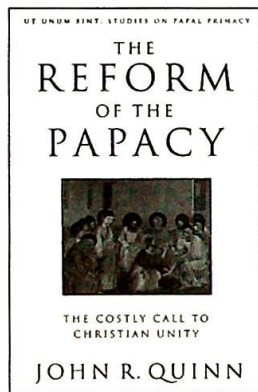
6

som langt på vei vil være en reform av kurien) ikke bare er et høyst presserende anliggende, men en oppgave som er for stor for paven alene: "en enorm oppgave, som vi ikke kan avvise og heller ikke utføre alene."

Erkebiskop Quinn påpeker at "proseduren i forbindelse med bispeutnevnelser" ikke bare er "av enorm betydning for økumenikken", men "i stigende grad også er blitt en foruroligende sak for den katolske kirke selv". Som den realist han er, innser Quinn at "det ikke finnes én enkelt metode for bispeutnevnelser som vil være helt og fullt tilfredsstillende eller gi resultater som alle vil være fornøyd med". Han foreslår derfor, av såvel historiske som læremessige årsaker, følgende grunnleggende prinsipp, nemlig at biskoper "bør velges ved en prosess hvor den lokale kirke spiller hovedrollen".

Kirkerettens canon 377 (som siden 1917 fastslår at "den romerske biskop utnevner fritt kirkens biskoper") er utvilsomt moden for endring; likevel er det ikke først og fremst paragrafen selv, men måten den er blitt brukt på, som har voldt skade: "Den sentrale rolle som den stedlige pavelige representant, *nuntius*, spiller, og som nærmest gjør det lokale hierarkis votum overflødig, er tuftet på en bestemt ekklesio-logi: En monarkisk kirkeforståelse med et suverent pavedømme - over og adskilt fra de øvrige biskopene." Andre saker som det bør ordnes opp i, er bl.a. "den stadige omplasseringen av biskoper", et fenomen som ikke bare bidrar til å nære evt. personlige ambisjoner, men som

"undergraver selve den læremessige forståelse av bispeembedet og reduserer det til en rent administrativ funksjon", noe "den store veksten i antall hjelpebiskoper" også gjør.

Pave Johannes Paul har gjenopplivet kardinalkonsistoriets rådgivende funksjon. Men det aktualiserer spørsmålet om forholdet mellom kardinalkollegiet, som i dag står i fare for å fungere som "en spesiell enklave innen bispekollegiet", og bispesynoden. "Ville ikke det samlede bispekollegiets kollegiale ansvar komme klarere til uttrykk om den rådgivende funksjon ble forbeholdt de internasjonale synodene alene? . . . En annen positiv ting ville være om de internasjonale synodene ble åpnet for fri debatt samt fikk virkelig rådgivende, ikke bare konsultativ stemme. En slik endring er svært ønskelig og ville være uttrykk for nok en læremessig sannhet om bispekollegiet: at det ikke bare er *sub Petro* - altså under Peter - men samtidig også *cum Petro*."

Slik det nå er, er det kardinalene alene som velger biskopen av

Roma, d.v.s. paven. Denne ordningen viderefører myten om at kardinalene er romerske sogneprester eller biskoper fra nærliggende egner, mens faktum er "at kardinalene under valgprosessen antagelig slett ikke har bispedømmet Roma i tankene". Quinn foreslår at kanskje bør bispedømmet Roma på en eller annen måte være representert under valgprosessen, kanskje også katolske legorganisasjoner og bispekonferansene ved sine respektive formenn. (Quinn vil nok være enig i at det neppe vil være lett å få til dette uten å ende med en u håndterlig valgforsamling eller et valg som trekker urimelig i langdrag.)

Problemet med den romerske kurien er ikke at dens funksjonærer er dovne eller inkompetente eller uten hengivenhet for sin oppgave. Det er snarere slik at den i sin nåværende form, både hva struktur og visjoner angår, er selve inkarnasjonen av et syn på og en forståelse av den katolske kirke som kirken selv har forkastet. Det er denne innstilling som "får kurien til å motsette seg tre ting som, om de ikke i større grad blir en del av den katolske kirkes liv, fortsatt vil være de tre store hindringene for kristen enhet: kollegialitet, subsidiaritet og legitimt mangfold."

Den lære om kirken og den sans for dagens pastorale behov som Quinn slår til lyd for i denne boken, ville sannsynligvis ikke vakt særlig oppsikt for en fem-seks år siden. At boken i dag fremstår som et ikke bare modig, men direkte radikalt prosjekt, er et foruroligende bevis på det Quinn kaller den suksess "den restaurasjonistiske kurs

Derfor treng ein ikkje resignere

Hva er det som er viktig for en prest å snakke om i 2001? - Det var Berge Furre, historiker, politiker og teolog, som like før nyttår fikk dette spørsmålet i programmet Verdibørsen (NRK P2).

“Det viktigste for ein prest i 2001 er å snakke om håp,” sa Berge Furre, “fordi det er så mykje håpløse rundt oss og så mykje

resignasjon. . . Det eg først og fremst forkynder frå preikestolane, er det som kristendomen fortel: at sjølv om det er svart og mørkt rundt oss, så er Jesu oppstandelse eit teikn på at dødskreftene har tapt, at Gud står på livets side og har lova livskreftene siger. Og derfor nyttar det å kjempe, derfor nyttar det å leve, og derfor treng ein ikkje resignere.”

Selv hører Berge Furre til Verdibørsens faste lyttere, og intervjueren, Inger Johanne Agerup, ville gjerne høre hva han synes om tittelen til programmet: Verdibørsen. - “Det er jo ein litt absurd tittel,” mente Furre, “men det går jo an å tolke den slik at den skal være en slags motverdi til børs. Og som god lutheraner tar eg det da i beste mening, også dette.”

7

dagens kurie har lagt seg på”, har hatt; en “skru-klokken-tilbake-kurs” som kommer til uttrykk i kuriens påtagelige tendens til å opptre som en egen “autoritet over episkopatet med det for øye å forme dets tenkemåte”. Det overrasker derfor lite når Quinn konkluderer med at “hva utøvelsen av Petersemetet i vår tid angår”, er de to største problemene “sentralisering” og “behovet for reform av den romerske kurien”. Han gjentar sin oppfordring fra 1996 om opprettelse av en kommisjon for kuriereform “ledet av tre presidenter: en bispekonferanseformann, en leg katolikk og en representant for kurien”.

Ut unum sint er en oppfordring fra paven om råd og hjelp til å reformere pavedømmet til beste for kristen enhet. Erkebiskop Quinn avslutter sin bok med sin egen oppfordring: “Det er særdeles betydningsfullt at avskaffelse av pavedømmet ikke nevnes verken fra ortodoks, anglikansk eller protestantisk side i dialogen om kristen enhet. Vi opplever faktisk en økende erkjennelse av den misjon Petersemetet har å tilby hele kirken. . . Denne økende åpenheten kombinert med pavens profetiske oppfordring om å rette søkelyset mot Peters primat, representerer en historisk sjanse. Venter eller famler man for lenge, kan det være for sent. Det er maktpåliggende at denne nådens tid ikke skusles bort.”

John R. Quinn:

The Reform of the Papacy.
The costly Call to Christian Unity.
Herder/Crossroads
New York 1999

Pavedømmet i økumenikkens tidsalder

Nylig bragte de nordamerikanske jesuittenes ukemagasin *America* en lengre artikkel om *Pavedømmet i økumenikkens tidsalder*, skrevet av jesuitt-pater *Ladislas Orsy*, i sin tid rådgiver for flere biskoper under Det 2. Vatikan-konsil, tidligere professor ved det pavelige Gregoriana-universitetet i Roma, i dag gjesteprofessor ved jesuittenes Georgetown University Law Center i Washington D.C. Orsy tar opp mangt av det erkebiskop Quinn berører i boken *Reform of the Papacy* og skriver bl.a.:

Under Det 2. Vatikan-konsil ble det fremmet sterke klager mot den romerske kurie. Den 8. november 1963 talte Kølns kardinal Frings på vegne av mange frusterte konsilfedre og tok særlig for seg det som dengang het Det Hellige Officium, men nå Troskongregasjonen: “Dets prosedyrer er i utakt med den moderne verden, de skader de troende og er en skandale for folk utenfor kirken.”

I dag vrimler det igjen av klagemål. Er dette kun urettferdige beskyldninger? Eller er det *sensus fidelium* som gir seg til kjenne og gjør fellesskapet oppmerksom på at alt ikke er vel med Kristi legeme?

To prinsipper er viktige når man skal gå løs på dette problemet. Det ene er at paven trenger en stab av intelligente og kloke personer som raskt og effektivt kan gjøre jobben for Den Hellige Stol. Det andre er at denne staben aldri må gripe inn i den legitime frihet som tilkommer de lokale biskoper og det øvrige folk. Er det mulig å få til en finjustert balanse mellom disse to hensyn?

Kardinal Frings mente ja, og foreslo bl.a. følgende:

- Det må være et klart skille mellom administrasjon og juridiske prosedyrer.
- Ingen romersk kongregasjon (“de-

partement”) bør ha autoritet til å anklage, dømme eller fordømme en person som ikke har hatt anledning til å forsvare seg.

- Ingen må vigsles til biskop bare for å hedres eller som en tributt til det embede han innehar.

- Man bør gå inn for å benytte færre biskoper og prester og flere legfolk i kurien.

Her er noen oppfølgende tanker, nesten fire årtier etter Frings’ forslag:

- Vi har erfart at å tilføre folk fra forskjellige land ikke nødvendigvis gir kurien en internasjonal horisont. Den som kommer fra provinsen, kan bringe en innskrenkende horisont inn i kirkens sentrum og tvinge den på resten av verdenskirken. Hvordan kan man utvide horisonten hos dem i sentrum - særlig hos dem som mener de er vidsynte nok? Kanskje bør de høyt oppe i systemet fra tid til annen dra til lokalkirker langt av lei for bare å lytte - lytte til kvinner og menn, prester og biskoper, katolikker og ikke-katolikker. En umulig drøm?

- Følgende er i hvert fall mulig: Høyere administrative stillinger bør, uten unntak, være på åremål. Kirken er ikke tjent med at en person i en slik stilling over lang tid personlig får påvirke hele kirken.

- I årene etter konsilet har vi lært at gode forslag i seg selv ikke er nok - kardinal Frings kom med en rekke slike. Problemet er å få satt dem ut i livet!

Det som trengs, på det praktiske plan, er en permanent ordning som sikrer ovennevnte finstemte balanse. Var det en tanke å etablere en “ombudsmann” i Vatikanet? Klagemål kunne rettes til denne instans, som så hadde i oppdrag å informere paven direkte om evt. uheldige holdninger og administrative overskridelser. Opprettelsen av en slik instans turde i seg selv ha positiv innvirkning på kurien.

*I ditt hjerte vet du at du trenger Gud mer enn alt annet;
men vet du også at Gud, i sin evighets fylde,
trenger deg?*

*Hvorfor skulle det finnes mennesker, hvis Gud ikke trengte mennesket?
Du trenger Gud for i det hele tatt å være til,
og Gud trenger deg til nettopp det som er
meningen med ditt liv.*

Martin Buber

Trygve Andersen:

8 Om Gerhard Lohfinks bok "Trenger Gud kirken?"

"De fleste legfolk rygger muligens instinktivt tilbake når de står overfor akademisk teologi, men Gerhard Lohfinks bok *Trenger Gud Kirken?* - med undertittelen "tanker om Guds folk" - er populærteologi i ordets aller beste forstand," skriver vår anmelder, Trygve Andersen. Som anbefaler boken på det varmeste: "På drøyt 400 sider inndelt i velkomponerte kapitler gir Lohfink, tidligere professor i Tübingen og en fremragende pedagog, en oversikt og analyse av 5000 års frelseshistorie."

Spørsmålet med meningen med den kristne Kirke melder seg i vår tid med stadig større styrke. Trofastheten mot Kirken avtar, og tendensen i retning av en markert subjektiv religiøsitet preger det åndelige klima i vår såkalt postmoderne tid. Man velger en religion nærmest etter det selvbetjeningsprinsipp som man ellers praktiserer i en mer triviell sammenheng i det daglige liv. Alt er like bra eller like dårlig; spørsmålet om hva som er sant, er relativt; det som gjelder, er spørsmålet: Hva passer meg best, hva er det jeg får mest ut av for å oppnå det gode liv?

Boken "Trenger Gud Kirken?" er skrevet av den katolske teologen Gerhard Lohfink, tidligere professor i nytestamentlig eksegesi ved universitetet i Tübingen. Selv sier han om boken at den er et forsøk på å gjøre et grunntema i Det gamle testamente og i jødedommen tydelig i

mange fasetter: Gud trenger i verden et folk som lever etter hans vilje, fordi ellers vil ikke verden kunne bli forløst i frihet. Men Lohfink understreker at vi ikke må ha noen illusjoner: Guds løsning er ingen selvfølgelighet. Den er langt på vei blitt glemt.

På drøyt 400 sider inndelt i fire velkomponerte kapitler gir Lohfink en oversikt og analyse av 5000 års frelseshistorie. Guds planer og handlinger skiller seg radikalt fra vanlige menneskers strategier og handlinger. På hver side i Bibelen viser det seg at Gud ikke handler overalt, men på et konkret sted. Han handler ikke til enhver tid, men i et bestemt øyeblikk. Han handler heller ikke gjennom hvem som helst, men gjennom mennesker som han selv har valgt.

Og Gud handler alltid i det lille og uanselige, i det som overrasker, ja, i det som til å begynne med kan virke som fullstendig umulig. Som i historien om Nasaret, en av de mest ubetydelige landsbyer i et like ubetydelig land. At det derfra skulle komme en mann som begynte å knytte til seg disipler, og som en

dag stilte tolv foran de andre og sa: Dette er begynnelsen på endetidens Israel! Utvilsomt ville de fleste den gangen sagt: "Denne historien blir det ingen ting av."

Men de tok feil. Allerede i de følgende tiår oppsto det hundrevis av kristne menigheter rundt Middelhavet.

Israels teologi

Det må vel være et av historien største undere at det lille Israels folk fant frem til troen på den ene, sanne Gud. Både i politisk og åndelig henseende var Israel omgitt av stormakter som uavlatelig plaget landet, og det levde under et konstant press fra mektige, fascinerende religioner, der man æret mange guder. Men den egentlige forskjellen mellom Israels monoteisme og polyteismen hos folkene rundt, lå ikke i antall guder.

Forskjellen stakk dypere. For folkenes mange guder var personifiserte naturkrefter, som sto for menneskene som det endelige. Bak dem var det ikke mer å se. Israels Gud, derimot, er ingen naturkraft og ingen utvidelse av menneskesjelen. Han er på ingen måte et stykke verden, og ikke summen av dens krefter heller. Han er ikke engang verdens urgrunn, som den strømmer ut av. Han er hinsides verden - som den helt andre som har skapt verden, og som derfor ikke selv er verden.

Oldtidens mennesker utenfor Israel kom aldri til å forstå den konsekvente jødiske monoteisme. Vel skjedde det gjennom den greske filosofi en utvikling bort fra den ekstreme polyteisme: De store greske filosofer hadde nok kommet

Trygve Andersen - er pensjonert lektor med historie, fransk og tysk i fagkretsen; han tilhører St. Olav menighet i Trondheim.

Hjelp eller samarbeid?

Har vi moralsk plikt til å hjelpe fattige i andre land? - Det var Arne Næss, tidligere filosofi-professor, som nylig fikk spørsmålet i et intervju i "Tankekors", medlemsblad for Norges Røde Kors. - "Jeg liker ikke ordet 'hjelp'," svarte Næss. "Det er ikke snakk om at vi bør hjelpe folk i andre land, vi bør samarbeide med dem både for deres del og vår egen," fastslår filosofen. Som er

mer interessert i begrepet "medmenneske", og som gjerne understreker viktigheten av internasjonal solidaritet.

Men all nøden og lidelsen i verden gjør det vel lett å føle seg maktesløs overfor slike oppgaver? lyder spørsmålet fra journalisten.

"Ja, men jeg mener det er grunnlag for en viss optimisme," lyder svaret. "En ting

jeg har lært i mitt liv er at den som står på for en sak hun tror på, som regel lykkes. Det er mulig å forandre mye," sier Arne Næss. Som også kan fortelle at folk som kommer til Norge fra fattige land, blir forundret over ansiktene de ser på trikken. "De ventet at vi ville sitte og stråle! Vi bor jo i et av verdens rikeste land!"

frem til en erkjennelse av at det kunstverk naturen er, måtte føres tilbake til kunstneren, og de betegnet Gud som den "sant Værende" og "kilden til det skjønne". Men til begrepet *virkelig skapelse* kom de aldri frem, fordi de med sin pan-teisme ikke kunne løsrive seg fra verdens numinøse guddommelighet. Heller ikke nyplatonismen i det 3. århundre etter Kristus maktet dette.

Det skarpe skillet mellom Gud og verden som Israel hadde funnet frem til, var ikke en videretenkning med basis i gresk filosofi. Det kom ut fra erfaringen med den Gud og den verden som Israel hadde funnet frem til. Det kom ut fra erfaringen med den Gud som stadig førte folket ut av de samfunn der alt var fastlagt og guddommeliggjort. I dette skillet ligger også forskjellen mellom religion og åpenbaring. "Religion" kan føre til at man gjør verden til noe absolutt, og kan bli en raffinert menneskets selvbekref-telse. Da er det tale om en nedglidning som fortrenger all søken etter den sanne Gud. Men også åpenbaringstroen står i stadig fare for å synke ned i det lukkede religiøse, som bare dreier seg om selvet, og som benytter Gud som en legitimasjon for egne interesser.

Jesus og de tolv

Kirken skapte Den hellige skrifs kanon, og etter Kirkens vilje utgjør det nye testamente sammen med Det gamle testamente *én eneste bok*. Mange kristne oppfatter det ikke slik. For dem er Det gamle testamente fryktens tid, mens Det nye testamente er kjærlighetens. Loh-

fink er helt uenig i dette synet. For allerede i toraen inntar kjærlighetsbudet en sentral plass. Og Det gamle testamente forlanger ikke bare kjærlighet til Gud og nesten, men taler på samme måte om Guds uutgrunnelige kjærlighet til sitt folk og verden.

---

*Det skarpe skillet
mellom Gud og verden
som Israel
hadde funnet frem til,
var ikke en videretenkning
med basis i gresk filosofi. . .
det kom ut fra
erfaringen med den Gud
som stadig førte folket
ut av de samfunn
der alt var
fastlagt og guddommeliggjort ."*

Hva er nytt i Det nye testamente? Det nye er først og fremst Jesu person og de tolv. Men det er også grunn til å se på selve ordningen av skriftene i Det nye testamente. Den er ikke tilfeldig: Her ligger tydelige komposisjonslinjer til grunn. Ved begynnelsen står ikke Paulus-brevene, selv om disse er de eldste skriftene i Det nye testamente. Ved begynnelsen står de fire evangelier. Med Jesu budskap og praksis, med hans død og oppstandelse, er de grunnlaget for Det nye testamente. Alt som kommer etter dette, blir en slags kommentar til evangeliene, slik at alt det som kommer etter 5.

Mosebok, er en kommentar til toraen. Dette teologiske aspektet som trekker det samlede Israel inn, blir så i de synoptiske evangeliene konsekvent videreført: Slik Israel var førti år i ørkenen, oppholder Jesus seg førti dager i ørkenen ved Jordan. Slik Israel sultet i ørkenen, sultet også Jesus. Slik Israel ble prøvet i ørkenen, blir også han prøvet. Tre ganger motstår han fristeren, til slutt med en bekjennelse fra en av toraens sentrale deler: at Jahve alene skal æres.

Det første Jesus gjør i Galilea, er å samle disiplene. De blir kalt til å etterfølge Jesus, og dette kallet når et toppunkt da de tolv blir innsatt og sendt til hele Israel. Det som manifesterer seg her, er den apostoliske sendelse (*missio apostolica*), og ut fra dette sendelsesoppdrag har det apostoliske embete utfoldet seg i Kirken. Kirkelig embete betyr dypest sett at Jesu messianske fullmakt blir videreformidlet og holdt levende i Kirken. At Kirken fremdeles lever, kan den takke det apostoliske embete for. At Kirken likevel skranter, har sin årsak i det apostoliske livs skrøpeligheit.

Kirkens kjennetegn

For Lohfink er det av grunnleggende betydning å vise at det hører til Kirkens natur å være legemlig og konkret synlig. Påskens menigheter er ikke blott og bart åndelige, like lite som den oppstandne Jesus er ren ånd. I Lukasevangeliets sier Jesus, idet han viser seg for alle apostlene: "Se på mine hender og føtter; det er meg. Ta på meg og se! En ånd har da ikke kjøtt og ben, som dere ser jeg har."

Oslo domkirke:

rom for mange stemmer

I den første av fire artikler om "Tro i vår egen tid" fokuserer Dagsavisen på Oslos lutherske domkirke. Dagens domkirke på Stortorvet er en barokkirke innviet i 1697, men som "institusjon" har den "en historie med røtter tilbake helt til middelalderen". Hver eneste dag går rundt 1000 mennesker inn i denne kirken, som har åpne dører fra klokken ti til fire hver dag og helt til klokken

ett fredags- og lørdagsnatta. I tillegg til tradisjonelt menighetsarbeid, arrangerer domkirken kunstutstillinger, konserter og kulturarrangementer som henvender seg til et bredt publikum. "Her er rom for mange stemmer," noterer avisen.

"Vi ønsker å gjenopprette kontakten med alle dem som har havnet på avstand til kirken," sier kapellan Karl Gervin. Han ser på seg selv som en brobygger. Ved å fokusere på kultur og musikk, forsøker han å gjøre

kirken budskap lettere tilgjengelig. "Når vi arrangerer kunstutstillinger, jazzkonserter eller konserter med gregoriansk musikk, merker vi at det er flere som kommer på gudstjeneste etterpå. Slik blir det mange veier inn til kjernen, som jo er gudstjenestelivet."

Men, bemerker intervjuer, er det ikke blitt "en form som minner til forveksling om den katolske" når "prestens monotone søndagspreken er kortet ned" og "ritualene har

10

Det som gjenspeiler seg i denne teksten, sier Lohfink, er den tidlige Kirkens teologiske kamp for at det skulle bli forstått at den oppstandne virkelig hadde et legeme. Dette har betydning også for Kirkens legemlighet. Den er synlig, konkret og håndgripelig. Den er formet som et samfunn. Fordi Kirken er frelsens sakrament, må den være legemlig og synlig som sine sakramenter.

Til Kirkens apostoliske grunnstruktur og dens institusjonelle karakter hører også virkeliggjørelsen av det såkalte "helhetsprinsippet". Efeserbrevet taler mye om dette, og vi støter også stadig på det i evangeliene.

Og Kirken må være mer enn et mangfold av enkeltmenigheter. Kirken må være *en* og verdensomfattende. Kirken er verdens "første internasjonale", sier Lohfink. Den *communio* som binder sammen alle stedlige kirker til den ene Kirke, består i noe mer enn i å bevare enkelttradisjoner. Den må holde fast ved *hele* tradisjonen.

Kirkens dypeste sår: tapet av enheten

Det ligger i menneskets natur en lengsel etter enhet og etter en mening som kan holde det hele sammen. Fellesskap er noe vitalt for mennesket. Til tross for dette, er tingenes egentlige tendens i dagens menneskelige samfunn *sentrifugal*. De forskjellige deler går fra hverandre, dersom de da ikke gjennom revolusjons- og krigsbegeistring er blitt drevet inn i et heller tvilsomt fellesskap, der de kan vokse sammen til en masse og la seg bedøve av larmen i det som skjer.

Lengselen etter enhet er ikke noe nytt. Også i oldtidens samfunn finner man den. Men i disse kulturer er det verdensaltets evige og udødelige naturmakt som skal gi mennesket det høyeste gode. Men det er ikke hele verden som er et besjelet legeme, det er bare Kirken. Og det som besjeler Kirken, er ikke en vag guddommelighet, som stammer fra naturen, men den Hellige Ånd. Verdens Herre er den Korsfestede, og alt er underkastet hans vergeløse

---

*Skal man overvinne
splittelsene,
må de adskilte kirker
omvende seg,
men til hva?
Til Gud og hans vilje,
d.v.s den historiske plan
han har for verden.*

---

kjærlighet. Den gammeltestamentlige historie om løftet og erfaringene til de tidlige kristne menighetene er alt blitt oppfylt. Men virkeliggjørelsen av løftet gjenstår fortsatt, for virkeliggjørelsen overtreffer enhver forestilling. Endetidens fred er allerede blitt stiftet i Jesu hengivelse av sitt liv. Likevel må den erobres skritt for skritt. For denne freden er utsatt. Kirkens historie har inntil i dag ikke bare vært en fortelling om vekst i kjærlighet, men også om splittelse. Og selve ursplittelsen er den mellom jøder og krist-

ne - den er dypest sett den skjulte årsak til videre splittelse. Meget tidlig dannet det seg langsomt en hedenkristen selvbevissthet som hadde glemt sin herkomst i Israel. Slik Kirken utviklet seg i sin historie, er den ennå ikke blitt det hele Israel som Jesus hadde villet. Dens mangel ligger ikke bare i at den stadig på nytt har forfulgt Israel og påført det store lidelser. Mangelen ligger også i at den ved sitt hovmot overfor jødedommen har mistet forbindelsen mellom tro og liv.

At islam oppsto, er et håndgripelig punkt i historien som viser hvilket tap man har lidd ved splittelsen mellom Israel og Kirken. Riktignok hadde Muhammed en feilaktig oppfatning av både jødedom og kristendom - han betraktet begge som halvt hedenske - men det han kunne se som en foreliggende kjensgjerning, var et splittet Guds folk. Og istedet for å møte islam i Kristi ånd, fikk vi korstogene med all deres brutalitet, splittelsen mellom Konstantinopel og Roma. Etter reformasjonen på 1500-tallet har vi fått en nesten eksplosjonsartet splittelse blant de kristne. Sett under ett: I løpet av 2000 års kristendom har vi knapt hatt et eneste hundreår uten en eller annen splittelse.

Skal man overvinne splittelsen, må man omvende seg - men til hva? Til Gud og hans vilje, d.v.s. til den historiske plan han har for verden. Denne plan blir ingen steder tydeligere avdekket enn i Det gamle og Det nye testamente. Det er Guds vilje å ha et folk i verden, for at det gjennom dette folket skal bli tydelig hvordan han forestiller seg det menneskelige samfunn.

fått større betydning?" Gervin svarer at domkirken "har en historie om går helt tilbake til 1100-tallet", og at det derfor "er naturlig for oss å søke til kirkens opprinnelige uttrykk, slik det jo var før reformasjonen. Jeg vet ikke om en eneste navngitt nordmann som ba om at reformasjonen skulle komme til Norge. Vi ble lutheranere litt etterhvert, uten å ha valgt det selv," sier Gervin. "Det har gjort oss fattigere som kirke."

Religiøse bilder?

"Regner du deg som en religiøs kunstner?" Det var "Krigsropet", organ for Frelsesarméén, om nylig stilte dette spørsmålet til billedkunstneren Anne-Lise Knoff. Som ga følgende svar: "Jeg forsøker å formidle troen gjennom kunsten. Og det jeg driver med, er knyttet til min tro."

Den skapende evne er noe religiøst, og da blir det smør på flekk å si at jeg lager religiøse bilder. Likevel er nok dette min hylle, selv om jeg maler andre motiver. Men de største ting jeg opplever, er billedløse, for jeg ser alt i bilder. Troen er det viktigste. Jeg hadde nok vært verre faren uten den," sier Anne-Lise Knoff.

Den omvendelse som er nødvendig for å kunne overvinne splittelsene, måtte for det første bestå i å legge vekt på Kirkens røtter i Det gamle testamente og det jødiske. Helt tilbake til Abraham. Så ville man ikke bare lære at Gud vil ha et folk i verden som kan bli andre til velsignelse, men også at Gud uavlatelig handler med sitt folk, og at troen ikke først og fremst består i å holde fast ved døde setninger, men i å satse på Guds løfter.

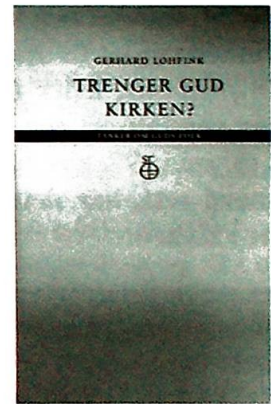
Så må man ta Det nye testamente alvorlig, *hele* Det nye testamente. I den gamle Kirke fantes flere evangelier, åpenbaringsskrifter, brev og "apostlenes gjerninger" enn de som virkelig fikk plass i Bibelens kanon. Utvalgsriteriet var det "apostoliske", det vil si den opprinnelige, uforfalskede tradisjon som går tilbake til apostlene.

For Det nye testamente som samlet komposisjon, betyr altså kontinuiteten og tjeneste for enheten i kirken nettopp å understreke det kirkelige embete. Innenfor den nytestamentlige tradisjon fantes det tidlig en besinnelse på det apostoliske, og innenfor det på det apostoliske embete. I dag er det derimot mange som ser på embetet som en hindring for gjenforeningen av de adskilte kirker. Fremfor alt gjelder dette paveembetet.

De siste sidene i Lohfinks bok er viet klippeembetet, biskopen av Roma som Peters etterfølger. Lohfink viser til de tre klassiske tekstene i det nye testamente, som særlig viser Peters forrang i disippelflokken. I denne sammenheng påpeker han likeledes at det i dagens bibelvitenskap knapt er noen dis-

sens når det gjelder Peters fremhevede stilling i evangeliene, og om det embete som blir betrodd ham etter påsken. Men enigheten er som kjent ikke like stor når det gjelder hvilken betydning man skal tillegge dette embete i tiden som fulgte. Uansett så er det romerske primat mye mer bibelsk enn det ofte kan synes. For Kirken er ikke kommet til verden som et ferdig produkt. Selv om alt er blitt innstiftet i den, må den vokse og utfolde seg. Fordi den er Guds folk, har den en vei gå. Erkebiskopen av Paris, Jean-Marie Lustiger, sa for noen år siden i en tale: "Kristendommen begynner først nå. Den er nettopp kommet ut av barneskoene. Tidligere hadde den ikke noen sjanse til å utvikle seg."

De fleste legfolk rygger muligens tilbake når de står overfor akademisk teologi. Det er vanligvis en type prosa som det ikke er lett å trenge inn i. Lohfinks bok er selv sagt en teologisk bok, men som den fremragende teolog han er, har han maktet å gjøre stoffet lett tilgjengelig.

lig. Dette er populærteologi ordets aller beste forstand. I teksten er det dessuten fortløpende lagt inn bibeltekster til belysning av forfatterens teser.

Boken er oversatt av Gunnar Wicklund-Hansen. Som vanlig har han utført et solid arbeid.

Boken anbefales på det varmeste!

Gerhard Lohfink:

Trenger Gud Kirken?

Tanker om Guds folk

St. Olav Forlag 2000

Fra Bønneboken:

2 ☪

Herre, vi tror og bekjenner i fullkommen tillit at din Kirke skal bestå til tidenes ende, slik som du har lovet. Derfor kjenner vi ikke angst og uro for din Kirkes fremtid og velferd. Vi vet ikke hva som gavner den best, men uten frykt legger vi fremtiden i dine hender, hvor urovekkende alt kan synes. Men ett ber vi deg om: Gi din tjener og stedfortreder, vår pave N., visdom og kraft. Gi ham nådens trøst i dette liv og udødelighetens krone i det kommende.

Kardinal J.H. Newman* (1801-1891)

Skriftemålet:

bakgrunn for Freuds terapi

Det er så mye Augustin hos Freud at du vil ikke tro det, sa idéhistorikeren Trond Berg Eriksen nylig i en samtale i Verdibørsen (NRK P2). Freudianismens terapi - dette å erindre seg tilbake til sårene og problemene og knutene i egen livshistorie - har skriftemålet som bakgrunn, hevder idéhistorikeren.

Uten det kristne skriftemålet hadde vi ikke hatt Freuds psykoterapi: dette at det går an å få orden på sitt liv ved å gå tilbake i sin egen livshistorie og sortere det som skjedde. Freuds terapi er jo en sekulær form for bostgang, konkluderer Trond Berg Eriksen.

Fast ordning med skriftemål i Oslos lutherske domkirke

Oslo Domkirke innfører fast ordning for skriftemål: Fra årsskiftet vil det hver torsdag mellom klokken 14 og 15 være en prest tilgjengelig for samtale. "Dette er ikke en vanlig 'hvordan-har-du-det?'-samtale. Skriftemålet ønsker først og fremst å klargjøre hvordan vedkommende lever sitt forhold til Gud," sier presten, Hans Erik Raustøl. Og forklarer skriftemålet slik: "I sitt innerste vesen er skriftemålet en samtale

12 Dengang kvinner var diakoner . . .

Ble kvinner vigset til diakoner i urkirken på like linje med menn? John Wijngaards, leder for Housatonic Centre i London, et institutt som har spesialisert seg på kristen kommunikasjon, fremla i *The Tablet* (8. mai -99) det han mener er bevis for at de ble det. Har Wijngaard rett, har det vidtrekkende konsekvenser for kvinners tjeneste i kirken.

Wijngaards utgangspunkt er en uttalelse fra kardinal Dario Castrillón Hoyos våren 1999 om at kvinner helt fra de tidligste tider ikke på noen måte hadde del i det sakramentale prestedømmet. Kardinalens ord må ha fått "de tusener av kvinnelige diakoner som trofast har tjent kirken i tidligere tider til å snu seg i graven", skriver Wijngaard.

Hvem var de, disse kvinnelige diakoner? Det finnes i hvert fall hele 28 gravsteiner reist til minne om dem. En av dem, reist i det 5. århundre, hedrer en dame ved navn

John Wijngaards var i 40 år katolsk prest, tilknyttet Mill Hill-misjonærene som har sin base i London. Han trådte tilbake i 1998 i kjølvannet av encyklikaen *Ad tuendam fidem*, som understreket forbudet mot kvinnelige prester på katolsk hold; saken får ikke engang diskuteres. I en utdypende kommentar fremholdt kardinal Ratzinger, Troskongregasjonens prefekt, at den som ikke kunne godta encyklikaens ord, kunne komme til å bli ansett som "ikke lenger i fullt fellesskap" med den katolske kirke. Wijngaards fant at han ikke kunne akseptere "at autoritetene i Roma fører en politikk som . . . får all teologisk refleksjon og diskusjon til å forstumme."

Athanasia av Delphi, og hun var tydeligvis ingen hvemsomhelst! "Måtte enhver som forstyrrer denne graven hvor den ærverdige og lyteløse diakonisse ("deaconess" i Wijngaards tekst) ligger begravet, rammes av samme skjebne som Judas, han som forrådde Frelseren," lyder den noe unådige innskrift.

Det har lenge - "i hvert fall var det slik for femti år siden," skriver Wijngaard - vært god latin for katolske teologer å avskrive kvinners diakonat som heller uhistorisk. I den tidlige kirkehistorie finnes det riktignok noen kvinner som ble betegnet som diakoner, men tro ikke at de virkelig var det! Deres "vigsel" var i beste fall "en slags velsignelse" eller en innsettelse "av lavere orden" som intet hadde å gjøre med prestevigselen. Den sammenhengen ble allerede i utgangspunktet utelukket! Underforstått: Kun menn kan bli prester.

"Men i dag blir de historiske fakta stadig klarere, og de gamle standpunktene kan ikke lenger opprettholdes," skriver Wijngaards. Han støtter seg til gamle greske og syriske dokumenter som hittil har ligget nedstøvet og glemt - gjemt? - i arkivene. De inneholder bl.a. gamle ordinasjonsritualer for både

mannlige og kvinnelige diakoner og dokumenterer kirkens praksis fra det fjerde til det åttende århundre. Dokumentene viser at i østkirken - lenge før kirkesplittelsen - ble kvinner viet til diakoner nøyaktig på samme måte som menn: De sto ansikt til ansikt med biskopen som satt foran alteret, og som la hendene på dem. De samme vigselordene ble brukt for menn som for kvinner; begge mottok nattverden fra biskopen og fikk kalken med det hellige blod. "Denne påfallende parallelliteten fikk nylig den ortodokse teologen Evangelos Theodorou til å slutte seg til de katolske teologer som hevder at kvinners diakonat er like sakramentalt som menns," skriver Wijngaard.

*Wijngaards
støtter seg til
gamle greske og syriske
dokumenter
som hittil har ligget
nedstøvet og glemt -
gjemt? -
i arkivene.*

Om de har rett, om kvinner i tidligere tider ble viet til et sakramentalt diakonat, "knyttet teologisk til den Hellige Ånd", for å gripe til kardinal Hoyos' ord, hva så? Ifølge katolsk forståelse har det ministerielle prestedømmet, som er av grunnleggende annen art enn det allmenne prestedømme alle kristne er kalt til å leve, tre "grader":

med Gud hvor et annet menneske får lytte på Guds vegne. Derfor følger samtalen som regel et visst rituellet skjema, og har som siktemål å hjelpe den skriftende til å tro at syndene er tilgitt."

Skriftesamtalene vil finne sted i kapellet, på baksiden av kirken. To stoler er satt ved siden av hverandre, vendt mot et ikon med Kristi ansikt. Ved siden av er det også satt frem en knelepute. "Alt det som blir sagt i dette rommet, er underlagt streng taushetsplikt," understreker Raustøl. VÅRT LAND

Dalai Lama: buddhisme - ingen motesak!

Den som stammer fra en kristen kultur, bør holde seg til sin egen tradisjons verdier. En kristen bør, som regel, forbli kristen - og ikke bli buddhist. Bare den som etter lang og samvittighetsfull overprøving finner at det er buddhismen som er veien fremover, bør gå over til buddhismen. Buddhisme må, ifølge Dalai Lama, ikke betraktes som en motesak.

Overhodet for de tibetanske buddhister ser forøvrig mange likhetspunkter mellom buddhistisk lære og kristen moral, f.eks. i fordømmelsen av kloning og abort og i synet på seksualitet og homoseksualitet. Også buddhister anser personer som Frans av Assisi og Mor Teresa som forbilder, men kristne bør, mener Dalai Lama, avstå fra å drive misjon blant tilhengere av andre religioner. CHRIST IN DER GEGENWART

St. Olav 2:1986:

Fra Den nordiske bispekonferanses rapport til Roma i anledning særsynoden om Europa, 1986:

Det tredje problemområdet er kvinners stilling i Kirken og "den frustrasjon mange kvinner føler. . . kanskje særlig her i Norden hvor kvinnene - delvis på grunn av egen innsats - har en sterk stilling. Konsilet bekreftet det fundamentale likeverd mellom mann og kvinne, og senere synoder (1971 og 1980) har gjentatt det syn at kvinner bør få sin legitime del av ansvar og medvirkning i samfunnet og Kirken." Utviklingen viser "hvor vanskelig det er å omsette dette klare prinsipp i praksis", heter det i rapporten, som anbefaler at kvinnens stilling blir tatt opp under synoden om legfolket i 1987.

"Men én ting ber vi ettertrykkelig om her og nå, nemlig at Den Hellige Stol på nytt tar opp og følger opp spørsmålet om vigsel av kvinner til permanent diakontjeneste i Kirken."

diakonvigsel, prestevigsel og bispevigsel. Enhver som mottar en av disse vigslene, har, ifølge Tridentinerkonsilet, del i dette ministerielle prestedømmet. Ifølge dagens praksis er diakonvigsel siste skritt før prestevigsel. Sakramenter er, ifølge katolsk fortåelse, hellige tegn; "ytre tegn på en indre virkelighet," som det het i den gamle katekismen. To uadskillelige sider ved samme sak, altså. Ved dåpen er det vannet som øverøses, og ordene "jeg døper deg etc." som sammen utgjør "det sakramentale tegns substans", som Wijngaard uttrykker det. Og fra de tidligste tider har håndspåleggelse og nedkallelse av den Hellige Ånd over ordinanden vært selve "substansen" i prestevigsel. Ytterligere symboler er vært meddelelsen av sakramentet rett foran alteret, ikledning med særlige liturgiske klær og utdeling av et "redskap" for tjenesten, som f.eks. en kalk.

Hvis altså kvinner og menn er blitt vigset til diakoner med nøyaktig de samme sakramentale tegn, hvordan kan man da si, som kardinal Hoyos, at det i kvinners tilfelle ikke dreier seg om en sakramental vigsel? Argumentasjonen er ofte, skriver Wijngaards, at mens det i urkirken gjerne var mannlige diakoner som hjalp til ved alteret, utførte kvinnelige diakoner andre tjenester. Men "ulik oppdeling av de daglige oppgave og rutiner, beviser ikke at diakonatet i seg selv var forskjellig. Mange kirkelige embedsmenn i dagens Roma er blitt ordinert til biskoper og erkebiskoper ut fra diplomatiske hensyn. De arbeider stort sett med administrasjon. Er deres ordinasjon til episkopatet derved mindre gyldig enn de pastorale biskopers?"

Wijngaards mener det var "pastorale hensyn" som fikk kirkens ledere til å bruke kvinnelige diakoner til andre oppgaver enn menn. At

kvinner gikk biskopen til hånd ved alteret under "de helligste øyeblikk", hvor menigheten selv på de tider var adskilt fra innsyn, kunne lett oppfattes som upassende; i tillegg kom tidens syn på kvinner som "rituellet urene" under menstruasjonen. Det faktum at både kvinnelige og mannlige diakoner fikk overrakt en kalk ved sin vigsel, tilsier at det ikke dreide seg om vesenforskjellige eller første- og annenrangs vigsel; i begge tilfeller inneholder vigselbønnene ord om "tjeneste", (det greske *leitourgia*). Dertil forteller lokale syriske kirkelover at kvinner hjalp til ved alteret når det ikke fantes menn til oppgaven, og at de brakte nattverden til syke.

Kvinnelig diakoners hovedoppgave var pastoral omsorg for kvinner, først og fremst dåpsopplæring for katekumener. Ofte var de underordnet en mannlige diakon, som på sin side hadde ansvaret for mennenes opplæring. Den tids dåps-skikk innebar salving av hele kroppen og full neddykking i dåpsvannet, og sømmelighetshensyn tilsa at kvinnelige og mannlige diakoner hver tok seg av "sine" under deler av seremonien; selve dåpsordene og salvingen med krisma var det biskopen som stod for.

I latinspråklige områder som Italia, Nord-Afrika, Gallia og England var det delvis sterk opposisjon mot kvinnelige diakoner. Romersk lov forbød nemlig kvinner å inneha embeder; dertil innebar "menstruasjonsstabet et enormt problem", skriver Wijngaards. I den vestlige kirke fantes diakonatet frem til tidlig middelalder i form av en spesiell "velsignelse" for abbedisser,

SVERIGE:

Sosial-pastoral kongress i 2001

I 1995 ble det holdt en stor pastoralsynode i Sverige der mange emner og synspunkter ble inngående drøftet. Blant de anbefalinger biskop Hubertus Brandenburg tok med i de oppsummerende "retningslinjer" for det videre arbeid i Stockholm stift (som omfatter hele Sverige), var en langtidsplan for stiftets sosial-pastorale arbeid.

Nå har Brandenburgs etterfølger, biskop Anders Arborelius, bestemt at det høsten

2001 skal holdes en sosial-pastoral kongress for hele stiftet, melder "Katolskt Magasin". Caritas Sverige har ansvaret for planleggingen, men meningen er at alle stiftsorganer samt alle katolikker på lokalplanet skal trekkes med i arbeidet. George Joseph, ansvarlig for svenske Caritas' innenlandsarbeid, sier at man ønsker å få til en plan ut fra prioriteringer og tilgjengelige ressurser, både de økonomiske og de menneskelige. "Det gjøres mye godt sosialt

arbeid i kirken i Sverige, men det er ofte bygd opp rundt en eller et par personer i en menighet, og det gjør arbeidet sårbart. Vi må organisere oss bedre. Da kan vi også bli en faktor å regne med i samfunnsdebatten," sier Joseph. Realistisk satsing er viktig: "Et sosialt arbeid må være langsiktig, man må tenke igjennom i forveien om det er økonomisk og personalmessig mulig for en menighet å opprettholde arbeidet over et rimelig tidsrom."

14

men denne praksis var kun en svak skygge av det diakonat som i de tidligste tider fantes i øst. Og et betydelig historisk materiale forteller om disse kvinnelige diakonenes virke, særlig i Hellas, Lille-Asia, Dalmatia, Syria og Palestina, frem til så sent som i det åttende århundre. Men også i øst gjorde menstruasjonstabu og andre tabuer seg etterhvert gjeldende og "undergravde" det hele.

Ifølge Wijngaard var 40 kvinnelige og 100 mannlige diakoner knyttet til Hagia Sophia-basilikaen på den hellige Krysostomos' tid, og fra brev kjenner vi navnene på noen av dem: Salvia, som den hellige Hieronymos skrev til; Macrina, søster til Basilius den store; Anastasia, en av assistentene til Severus, biskop av Antiokia. Det finnes også en del gravinnskrifter, f.eks. over Theodora i Gallia (sjette århundre) og Sophia i Jerusalem (fjerde århundre): "Her hviler Kristi tjener og jomfru, diakonen, den annen Phoebe."

Vi har bevis, avslutter Wijngaard, for at kvinner i århundrer hadde adgang til vigsljet tjeneste: "Ordin-

Fra "Konradsblatt" (nr. 28:1999) - ukeavis for erkebispedømmet Freiburg:

"Siden 1996 finnes det i Tyskland et landsomfattende 'Nettverk for kvinners diakonat'; målet er innføring av det sakramentale permanente diakonat for kvinner i den katolske kirke. Konseptet er klart: I september begynner den første 'Diakonatkrets for kvinner'. Fjorten kvinner vil i tre år fremover forberede seg på ordinasjon til permanent dikonat - slik enkelte menn gjorde før Det 2. Vatikan-konsil. (-)

Gruppen har 'valgt den hellige Katarina av Sienas festdag, den 29. april, til 'Det kvinnelige diakonats dag'. Katarina ble helgenkåret av pave Paul VI i 1970 og erklært som kirkelærer. Hun gjorde en stor karitativ innsats, men arbeidet også for kirkepolitiske reformer og meglet mellom fiendtlige grupperinger. 'Nettverket' har valgt Katarina som sin vernehelgen."

gen, godkjent av økumeniske konsiler, frembragte vigslede embedsbærere som i sin egen person bekreftet menns og kvinners likhet og likverd i Kristus. Er ikke dette den sanne Tradisjon som kirken bør være trofast mot?"

Fra en lederartikkel i de nordamerikanske jesuitenes tidsskrift "America" (27/11-99):

Selv om *Ordinatio Sacerdotalis* (hvor pave Johannes Paul II bekrefter kirkens nei til kvinnelige prester og forbyr videre diskusjon om saken) står ved lag, er det klart at saken ikke er ute av verden. I USA finnes det mange kvinner som føler de er kalt til å være prest, og mange katolikker mener kvinner bør få adgang til ordinert tjeneste (63% ifølge en fersk National Catholic Reporter-gallup).

Spørsmålet er kanskje det mest presserende i dagens katolske kirke i USA. Et økende antall kvinner (og menn) er frustrert over kirkens forbud mot kvinners ordinasjon. Det faktum at mange menigheter er uten fast prest, gjør det hele enda mer frustrerende: I disse menigheter tar ordenskvinner og andre legkvinner hånd om så og si alle oppgaver, men de er utelukket fra vigsljet tjeneste. Følgelig er kvinner fremdeles utelukket fra posisjoner innen kirkens hierarkisk oppbyggede ledelse. Dette er frustrerende for mange kvinner av god vilje og sterk tro - en réell frustrasjon selv om den ikke deles av hele verdenskirken. Og denne frustrasjonen vil utvilsomt øke etterhvert som kvinner verden over får bedre utdanning og i økende grad går inn i oppgaver og roller i samfunnet ellers som tidligere var forbeholdt menn.

CUBA:

mange unge frivillige støtter Caritas

I 1994 ble karitativt arbeid i kristen regi igjen tillatt på Cuba, og siden da har den katolske hjelpeorganisasjonen Caritas opplevd en nesten utrolig oppblomstring, særlig når det gjelder eldreomsorg. Mange unge melder seg til hjelp hos Caritas, blant dem rundt tusen leger og sykepleiere. Rundt 20.000 frivillige, blant dem mange unge, yter i dag ubetalt innsats for Caritas.

Selv om eldreomsorg tradisjonelt har høy anseelse på Cuba, lider mange eldre i dag på grunn av landets vanskelige økonomi og vareknappheten. Dertil er aldershjemmene overfylte. Caritas satser derfor på hjemmepleie og utdanning av hjelpepersonell, men støtter også mange institusjoner direkte med næringsmidler.

CHRIST IN DER GEGENWART

Hinduer gir fredspris til Chiara Lubich
Den indiske Sarvodaya-bevegelsen, som går tilbake til Mahatma Ghandi, har tildelt Chiara Lubich, stifteren av den katolske Focolare-bevegelsen, en "Pris for forsvar av freden". Vel 800 mennesker, derav 700 hinduer, overvar utdelingen, hvor Lubich talte om "enhetens spiritualitet" og sine erfaringer med inter religiøs dialog. Fokolare har arbeidet i India siden 1980. Det spente forholdet mellom hinduer og kristne gjør prisutdelingen til et viktig tegn. RM

En bok til glede!

William Short OFM:

Fattigdom og glede

Den fransiskanske tradisjon

St. Olav Forlag 2000

En bok til å bli klok av og la seg inspirere av. En bok til glede. For hvem? Jeg er ikke helt sikker. Først og fremst for alle som på en eller annen måte kjenner seg berørt av den fransiskanske spiritualitet. For dem burde boken være obligatorisk. Men også for de mange pilegrimer som undrende har fått erfare Assisis fortryllelse, eller for dem som planlegger en reise dit.

Gjennom 157 innholdstette sider får vi følge den fransiskanske bevegelse fra den hellige Frans' og de første brødrers egen tid og fram til i dag, - gjennom krisetider og stadig nye fortolkninger av hva den fransiskanske/evangeliske vei egentlig dreier seg om. Vi får klargjørende innblikk i dyptpløyende fransiskanske teologers og mystikers tanke- og erfaringsverden, bl.a. Bonaventura, Duns Scotus, Angela av Foligno og, nærmere opp til vår egen tid, den Scotus-inspirerte jesuittpater og poet John Manley Hopkins og mange flere.

Hvis dette høres ut som tung og krevende lesning, er det bare å beklage. Den inkarnasjons- og skapelsesteologi som møter oss i denne boken, er så til de grader livsbejaende at en i utgangspunktet teologisk enfoldig leser som

undertegnede får trang til å løfte hodet og istemme Skapningenes lovsang!

En liten "smaksprøve" fra boken: *...i en visjon så jeg Guds fylde i det som jeg så og oppfattet som hele skapningen; det vil si hva som er på denne siden og hva som er bortenfor havet, havdypet, havet selv og alt annet. Og i alt jeg så, kunne jeg ikke fornemme noe annet enn Guds makt, og det på en helt ubeskrivelig måte. Og i et overmål av undring skrek min sjel ut: "Denne verden er svanger med Gud!"* (Angela av Foligno).

Og bokens forfatter kommenterer: *Denne erfaring følges opp av Scotus' senere teorier om inkarnasjonen. I denne mening lengter verden etter å føde Skaperen. Den er ustanselig i ferd med å føde Ordet som ble menneske, selve Bildet. Eller med Bonaventuras ord: "Enhver skapning er et Guds ord, fordi den taler om Gud."*

Dette er fransiskansk mystikk på sitt vakreste og dypeste. Vi puster i troens mysterium.

Stor takk til St. Olav Forlag og Gunnar Wicklund-Hansen for nok en velvalgt og velgjort oversettelse. Men hvorfor har man ikke i oversikten bakerst i boken over fransiskansk litteratur på norsk nevnt Anton Rotzeters bok "Frans av Assisi. Den evangeliske vei" og "Be med Frans av Assisi", begge oversatt av fr. Hubert Hodzelmans og utgitt av Fransiskanerne i Norge? *Randi Christensen*

Ny biskop i Finland

Den 30. november utnevnte pave Johannes Paul II den 48-årige polakken Józef Wróbel til ny biskop av Helsinki. Bispedømmet Helsinki omfatter hele Finland og har vært uten biskop siden biskop Paul Verschuren gikk av i 1998 grunnet alvorlig sykdom; Verschuren døde for snart et år siden. Sacré-Coeur-presten Józef Wróbel har ikke tidligere arbeidet i Finland, men tilhører samme kongregasjon som biskop Verschuren.

Wróbel er født 18. oktober 1952 i Bestwina, Polen. Han avla de evige løfter i 1978 og ble presteviet i 1980; så fulgte doktorgradstudier i moralteologi i Roma. I 1985 vendte han tilbake til Polen og arbeidet en tid som prest i erkebispedømmet Krakow. Han har tjenestegjort som provinsialsekretær og provinsialråd for sin kongregasjon; fra 1990 til 1993 var han rektor ved kongregasjonens presteseminar i Krakow. I de senere år har Wróbel undervist i moralteologi ved det katolske universitetet i Lublin. Han har publisert en rekke vitenskapelige artikler innen moralteologi og er visepresident i det bioetiske råd ved Polens Medisinske Akademi.

Finlands rundt 8000 katolikker representerer nesten 100 nasjonaliteter. Landets nye katolske biskop er språkmektig: I tillegg til polsk taler han tysk, fransk og italiensk, dessuten leser han engelsk og russisk. Finsk blir en ny utfordring.

Slutt på Guds lange karriére?

Årtusenskiiftet, samt diskusjonen om det riktige år for feiringen av 2000 år etter Kristi fødsel, skulle nå, januar 2001, være endelig gått over i historien. De åndelige sider ved skiftet samt arven fra det henfarne årtusen, turde oppta sinnene lenge fremover. Ved forrige årsskifte undret tidsskriftet *The Economist* i sin "milleniumsutgave" datert 31.12.1999, i beste Nietzsche-stil, om også Gud selv, etter en lang karriere, nå endelig var gått over i historien? Undringen - en artikkel med tittelen "Gud", plassert på siden for nekrologer - var et noe kortpustet sveip gjennom historien, med klo og brodd samt undertoner til ettertanke. Artikkelen gjengis her i St. Olavs oversettelse - med *The Economists* tillatelse.

Når dine venner begynner å lete etter bevis på din eksistens, da begynner det for alvor å røyne på. Det var den situasjon Gud befant seg i da det nå tilbakelagte årtusen først la i vei.

Blant vanlige mennesker dengang var det få som tvilte på at Gud virkelig eksisterte - skjønt de nok kunne ha ulike navn for ham. Han fantes et eller annet sted høyt der oppe (oppe, vel å merke, ikke nede; i løpet av sin lange karriere er han aldri blitt plassert på havsens bunn) - der hadde han alltid vært og kom alltid til å være. Og likevel ikke fullt så høyt oppe som før - for i kirker og klostre rundt om i Europa var noen av tidens skarpeste hoder begynt å vri hjernen for å finne bevis på Guds eksistens.

Ta for eksempel Anselm av Canterbury - og århundrer senere Descartes: De tenkte som så at det faktum at man i det hele tatt kan tenke på Gud, tilsier at han eksisterer. Thomas Aquinas så alt som bevegelse, altså må det finnes en som

satte det hele i gang. Andre fant at universet var så elegant utformet at det rett og slett måtte finnes en "designer" bak det hele. Og så videre - og stadig kløktigere videre.

Men hvorfor bry seg om bevis når alle likevel visste at Gud fantes? For det første: Store tenkere har det med å bry sitt hode med slikt. Der nest: Ikke alle var klar over eksistensen! I fjerne land fantes hedninger, sarasener og deslike. Men så ikke også de: "Det finnes ingen annen Gud enn Gud?" Joda, men de mente ikke det samme som gode kristne mente. De trengte å opplyses. Og her var det problemene begynte for Gud.

Det var forøvrig langt på vei hans egen feil. Som så mange store personligheter, hadde han utallige beundrere, som på sin side hatet hverandre - og han lot dem gjøre det. Hans uendelige kunnskap tatt i betraktning, var han merkelig lite forsiktig med hvem han ga hvilke innsiktsbiter til! Til noen diktet han Bibelen, mens Muhammed fikk

Koranen. Han var svært opptatt av jødernes kosthold. Han lot hinduene male bilder av ham hvor han fremstår - for andre enn hinduene - som en fløytespiller med blått fjes og interesse for kveghold. Hver gruppe troende hadde sin versjon av hvordan han var, og hva han sa. Ikke til å undres over at kynikere begynte å ymte om at når troende kunne være så hakkende uenige, var kanskje selve troen en feiltagelse?

De troende på sin side gjorde bare galt verre. For snart dreide det seg ikke bare om ulike grupperinger, men om undergrupper. De kristne nasjonaliserte Gud, slik jødene hadde gjort for lenge, lenge siden - nærmest som man nasjonaliserer kullgruver. Han er på vår side, sa engelskmennene til franskmennene. Nei, på vår, repliserte Jeanne D'Arc. Så kom de reformerte og privatiserte ham: "Unser Gott", het det så fint, men tro ikke at det dreide seg om kongens Gud eller kirkens Gud! Nei, hver mann sin egen Gud! Dermed var det fritt fram for et utall versjoner av hva "han" monne være eller mene. Selv nære slektninger kunne ikke enes. Så sent som i 1829 advarte en biskop det engelske Overhus om at man måtte regne med Guds rettferdige vrede om man innvilget jødene borgerlige rettigheter. Lordene, vel vitende om at dumheten trivdes like godt i Guds hus som i deres eget, valgte tykkeligvis å ta risikoen. I 1840 delte de amerikanske metodistene seg i to, nord mot sør, over spørsmålet om Guds ord fordømte slaveri eller tvert imot gikk god for det.

Til tider lot det til at rivalene selv ikke trodde på sine egne versjoner.

Luthersk ros til "Lov Herren. Katolsk salmebok"

"Det er en begivenhet at denne salmeboken er kommet," skriver Ole Fredrik Kullerud om "Lov Herren. Katolsk salmebok" i Luthersk Kirketidende. Han noterer bl.a. at "den norske salmeskatten er virkelig tatt i bruk. Petter Dass, Børre Knutsen, Martin Luther, Kingo, Brorson, Grundtvig, Landstad o.s.v. Også Aage Samuelsen er med ('O Jesus, du som fyller alt i alle')."

Lov Herren bringer en rekke latinske salmer, noen ganger i norsk oversettelse (-) Her gjøres mye stoff allment tilgjengelig," fastslår Kullerud. Han skriver videre at Lov Herren "tilfører den norske kristenhet mer materiale og kommer heldigvis allfor sent til å ha blitt ødelagt av 70 (og 80-tallets?) pietetsløshet. Den norske salmeskatten overlever på mange måter bedre her enn i

Norsk Salmebok. Jeg tenker på respekten for hver epokes, dikters og salmes genuine språklige og poetiske uttrykk. Også slik er den en gavepakke og kan bety mye. 'Vår Gud han er så fast en borg' (også den er med!) gjengis i sin tradisjonelle norske form. Det er bare ett eksempel. Konklusjonen på alt dette uttrykkes best med ordet takk!" avslutter Kullerud.

De kristne vendte ikke det annet kinn, men sverdene mot muslimer, jøder og hverandre. Muslimene på sin side forsikret høyt og hellig at "religionen kjenner ingen tvang", men det hindret dem ikke i å gjøre kort prosess med kristne og hinduer - samt mot dem som falt fra islam. Århundrer igjennom førte denne rivaliseringen til at blodet rant i stride strømmer. Var dette en god Guds verk? *Tantum religio potuit suadere malorum*, skrev den romerske poeten Lukrets i sin tid: Derhen er det overtroen fører. Ikke et motbevis mot den klerikale logikk, men et fornuftig poeng.

Med tiden begynte faktisk fornuften å få en finger med i spillet. Greit nok med Gud, men spar oss for alt hokuspokus, lød det fra en hel tropp av engelske "deister" tidlig i det 18. århundret; vi kan nå frem til ham uten noen åpenbaring, for ikke å snakke om all røkelsen! Et risikabelt skritt - som tyske og franske tenkere snart skulle bevise. For: Hvis den menneskelige fornuft er så kraftfull, trenger mennesket da Gud? Nei, sa Opplysningstids-mennesker som Diderot (som riktignok tiet, men var langt fra overbevist da matematikeren Euler konfronterte ham med at " $a + b$ " over $n = x$, *donc Dieu existe*"). Den franske revolusjon begravde Gud, hvorpå Napoleon gravde ham opp igjen.

Darwin gjorde ikke saken bedre da han sprengte første Mosebok i filler; det gjorde heller ikke det 19. århundres tyske micro-undersøkelse av de sørgelig rester. For ikke å nevne folk som Marx, som så sterke bånd mellom den herskende klasse og de herskende kirker, og som

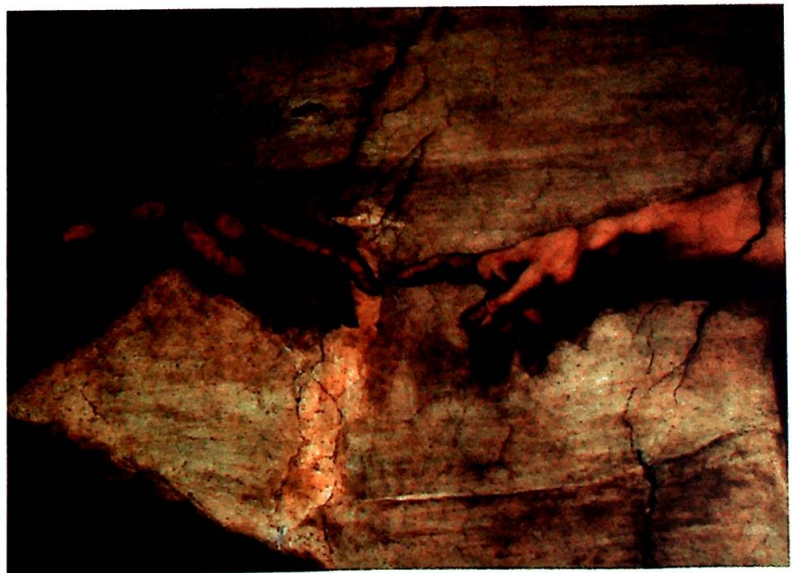
ivret for å sprengte begge deler luf-ten. I det 20. århundre gjorde Sovjetunionen bokstavelig talt alvor av Marx' anliggende: Religion var opium for folket, gi dem adrenalin og kommunisme i stedet. Gud var død, som Nietzsche hadde forkynt; og selv om det aldri riktig ble liv i det overmennesket Nietzsche forestilte seg som erstatning, skulle det kommunistiske mennesket nå ordne saken.

Problemet var at det kommunistiske mennesket slett ikke gjorde det; folket gikk ganske enkelt ikke med på det, og liket nektet å ligge stille. Det dukket opp på de underligste steder. "Ikke mange ateister å finne i en landingsbåt på vei mot Normandi," rapporterte en feltprest som i juni 1944 befant seg i nettopp et slikt fartøy; og det til tross for at den Allmektige var i ferd med å la mange av flokken til fiskeføde. En fransk journalist, intet mindre, stod

i 1960 klar med best mulig bevis, om det da var sant: en bok med tittelen "Gud eksisterer, jeg har møtt ham". (Eller burde det stått "henne", slik selv den nåværende pave angivelig skal ha gitt et lite hint om?)

Dette hendte i det kyniske, spørsmålstillende, anti-autoritære Vesten. Stadig færre av Vestens mennesker deler kirkens - eller synagogens - tro, og enda færre finner veien til de respektive gudstjenester. Og likevel: Bortsett fra tenkernes sære, lille flokk, er det bemerkelsesverdig få som benekter muligheten av et høyere vesens eksistens; mindre enn 10% av amerikanerne gjør det. I muslimske og hinduistiske samfunn ytres knapt tanken.

Den endelige testen kommer på Dommegag; da skal, som kjent, mennesket møte sin skaper. Eller blir det Gud som møter sin? ●

Oppfordring fra kardinal Ratzinger:
Mer kjærlighet og velvilje overfor
jødene!

Kardinal Ratzinger, prefekt for Troskongregasjonen, oppfordrer kristne til å sette mer pris på det jødiske folk og vise jødene mere kjærlighet. Bare ad den vei kan dialogen mellom de to trosfelleskapene lykkes, skriver Ratzinger i Vatikanets avis "L'Osservatore Romano".

Både kristne og jøder venter på "Forløseren"; man må be om at deres respektive veier må forløpe "langs konvergerende linjer". Kristne må også be om at Israels barn må lære Jesus fra Nasaret bedre å kjenne, han som er "deres sønn og deres gave til oss", skriver Ratzinger. RM

Jødisk erklæring gir håp!

Sist høst undertegnet 170 rabbinere og amerikanske jødiske forskere en felles "Jødisk erklæring om de kristne og kristendommen". Erklæringens hebraiske tittel er "Debru emet" - i engelsk oversettelse "shed truth", på norsk turde det bli "å spre sannheten".

Teksten viser til "de oppsiktsvekkende" endringer i de senere år i forholdet mellom jøder og kristne, og oppfordrer jøder til å

22 St. Elisabethsøstrene og deres åndelige arvegods

"Konstitusjoner og direktorium for St. Elisabethsøstrenes kongregasjon" - ingen spesielt fengende tittel på en publikasjon! Ikke desto mindre: Sogneprest Torbjørn Olsens presentasjon, under en pressekonferanse kort før jul, av den første norske utgave av St. Elisabethsøstrenes "Konstitusjoner etc.", var både lærerik og inspirerende. Og tankevekkende: en påminnelse om kjærlighetens utrettelighet og oppfinnsomhet - og om hvor modige mange kvinnelige ordensstiftere og deres "flokk" har vært: ofte langt forut for sin tid og følgelig en utfordring - ikke minst for det kirkelige "establishment". Synd at kirkejournalister fra ikke-katolske medier ikke fant veien til St. Elisabethhjemmet på Nordstrand denne solfylte førjulsformiddagen!

Den nye kongregasjonen vokste år for år - til tross for tunge tider for kirkelige institusjoner på tysk/polsk mark, først under Bismarcks Kulturkamp; senere under nazisme, krig og kommunisme. Søstrene ble påført store ofre og tap, også død og fangenskap i årevis: "Katolske ordener var noe av det verste Hitler visste," kunne Torbjørn Olsen fortelle.

St. Elisabethsøstrenes historie i Norge begynte, som nevnt, i 1880; til Danmark kom de først i 1995. Men altså Norge: Den 3. oktober vakler tre sjøsyke søstre fra Schlesien i land i Hammerfest! De har meldt seg frivillig til tjeneste her nord, rekruttert av byens sogneprest. Selv har de ikke noe skikkelig sted å bo, men ser den store nøden hos stedets mange fattige og går straks i gang: koker suppe til fattige barn og begynner hjemmesykepleie. På St. Elisabeth-dagen den 17. november koker de middag til 10 fattige barn! I oktober 1882 kan de, med sogneprestens hjelp, innvie St. Vincents hospital, det første katolske sykehus i Norge i moderne tid, oppkalt etter de fattiges vernehelgen. "Behandlingstilbudet rettet seg særlig mot lamme og uføre," skriver Bernt Eidsvig i boken "Den katolske kirke i Norge" (Aschehoug Forlag 1993). Og fortsetter: "Det var mange av dem i Finnmark, og pasientene lot ikke vente på seg. Fiskere som vendte hjem med sår og verkefingre kom til søstrene. Siden byen manglet tannlege, måtte søstrene lære seg å trekke tenner. I 1888 var det god søkning til sykehuset, men det var få av pasientene som kunne betale for seg."

Vi ser dem for oss: Modige kvinner - og modig er ikke nødvendigvis ensbetydende med uredd! - som ikke viker tilbake for utfordringer! Etterhvert blir det sykehus i Tromsø, Harstad, Trondheim og Tønsberg. I Lillestrøm blir de barnehage. I dag er sykehus og barnehage avviklet. Men fremdeles driver søstrene hjem for eldre i Tromsø og på Nordstrand i Oslo.

I 1942 talte kongregasjonen 4.712 søs-

Her skal det selvsagt ikke handle om noen anmeldelse av "Konstitusjoner og direktorium", en bok, i det lille format, på rundt 200 sider! Men utgivelsen gir kjærkommen anledning til å rette blikket litt mot St. Elisabeth-søstrene (les: gjøre litt stas på dem! - i fjor var det 120 år siden de første Elisabethsøstre kom til Norge!). Deres "Konstitusjoner", som ble fornyet etter Det 2. Vatikanekonsil i tråd med konsilets dobbelte intensjon: ajourføring ut fra "kildene" - inneholder ikke bare juridiske og praktiske bestemmelser, som gir struktur og retning for kongregasjonens og den enkelte søsters liv, de formidler også historiske data samt det viktigste: "kongregasjonens åndelige arvegods", for å sitere søstrene selv.

Nyttig å understreke, som Torbjørn Olsen gjorde ved presentasjonen: De juridiske og praktiske regler er gitt av ordenen selv, på demokratisk vis - og slik har det vært siden grunnleggelsen i 1842, "lenge før kvinner fikk stemmerett ellers i samfunnet"! Et annet aspekt: Lov og regler er med på å gi et ordenssamfunn dets identitet, men de er også et vern mot vilkårlighet - "i verste fall mot en diktatorisk leder," igjen sitat Olsen.

Men tilbake til "arvegods". Det er av edel art! Ordenen ble grunnlagt i 1842 av Klara Wolff i daværende Schlesien, nå Polen: Stikk i strid med den lokale geistlighets vilje, begynte hun - inspirert av Kristi ord om at "alt dere har gjort mot selv den ringeste av mine brødre, det har dere gjort mot meg" (Matt 25,40) - med ambulant sykepleie. For, fremholdt hun: "På sykehusene er det allerede sørget for betjening, men i sine hjem ligger de stakkars syke forlatte og hjelpeløse. Her er hjelpen mest nødvendig." Tre andre kvinner sluttet seg raskt til, for å "pleie de sårede lemmer på den guddommelige Frelzers legeme", igjen sitat Klara. Som "søstre av den hellige Elisabeth" - den ungarske prinsessen som ble gift med landgreven av Thüringen og kjent for sin store kjærlighet og gavemildhet overfor de fattige - ønsker dagens søstre "å la hennes ånd leve videre i vår sendelse til vår tids lidende mennesker". En kjærlighetsgjerning, altså, innviet til Jesu eget medlidende hjerte: "Som våre grunnleggere og deres første medsøstre, åpner vi oss for Jesu kjærlighet for å gi den videre til menneskene. (-) Vi blir i stand til denne kjærlighetstjeneste når vi er det som navnet Elisabeth betyr: *Mettet av Gud*."

endre sitt tradisjonelle syn på de kristne. Siden Holocaust har dyptgående endringer funnet sted på kristent hold, "endringer som krever et dyptpløyende jødisk svar," heter det i erklæringen.

"Erklæringen gir klart uttrykk for at det er åpnet opp for en ny era, takket være det faktum at kristne - i hvert fall hva offisiell katolsk og protestantisk kristendom angår; på individnivå gjenstår ennå adskillig arbeid! - har klart å fri seg fra den mistro

og fordømmelse de opp gjennom historien har huset overfor jødene," skriver pater Ignace Berten i "Espaces", en bulletin om "spiritualitet, kultur og samfunn i Europa" utgitt av dominikanerordenen.

Mot denne bakgrunn, fortsetter Berten, er det endelig mulig "å virkelig møtes", med gjensidig respekt for de eksisterende forskjeller, hvor uoverstigelige de enn kan synes. Jøder og kristne elsker den samme Gud, de har en felles bok som de anser for

autorativ - de kan derfor sammen vitne overfor verden om menneskets verdighet og om fred.

"Det er vanskelig og tidkrevende å endre mentale holdninger," skriver Berten. Folk har en tendens til å trekke seg tilbake i sin gruppeidentitet og holde fast ved holdninger og motsetninger - det gjelder "begge parter" i dette tilfellet. Og likevel: "En erklæring som denne er et tegn på hva Guds ånd kan frembringe i oss - det gir næring til håpet."

tre i 432 hus på verdensplan - i dag er antall søstre 2000, mange søstre er eldre. I Norge er det i dag 28 søstre fordelt på tre hus: i Oslo, Tønsberg og Tromsø. Mange aldrende søstre og liten tilvekst til tross: Elisabethsøstrene ønsker å gå fremtiden optimistisk i møte! Det understreket både Torbjørn Olsen og provinsforstanderinnen sr. Asumpta ved presentasjonen. "Hadde søstrene ikke gjort det, ville de utgitt en historikk, og ikke statutter og regler," sa Torbjørn Olsen.

Ordenen har åpnet nye hus i Øst-Europa, etter kommunismens fall, forteller sr. Asumpta - og det er nye kall, særlig i øst. På Nordstrand opprettet man et novisiat i 1994; den 23. september avla en ung polsk søster sine evige løfter, den første løfteavleggelse på et halv hundre år hos Elisabethsøstrene i Norge. Og nye søstre følger i de kommende år, søstre med polsk og tysk bakgrunn. Hittil ingen norske, "men," sier sr. Asumpta, "vi håper og ber om at en ung, norsk kvinne en dag skal banke på vår dør!"

Fremtidige oppgaver? Hva de enn måtte bli - søstrene er rede. "Trofast mot vår Kongregasjons karisma søker vi å imøtekomme Guds Rikes fordringer i verden av i dag. Derved holder vi oss åpne for nye steds- og tidsmessig betingede oppgaver som Kirken pålegger oss," fastslår "Konstitusjoner" tjenestevillig.

Til slutt: "Konstitusjoner" er en bok vel verd å bla i - til opplysning. Og inspirasjon. Et saksregister gjør det lett å orientere seg. Boken finnes i St.Olav bokhandel - og selvsagt i Elisabethsøstrenes hus rundt om.

Helt til slutt: Den norske utgaven av "Konstitusjoner" er blitt til over lang tid. Det grunnleggende oversettelsesarbeidet ble gjort av lektor Trygve Andersen, Trondheim; senere revisjon ved sr. Anne-Lise Strøm og sr. Kristine Jensenius (ikke sr. Marie Kristin Steen, som boken sier), Lunden kloster, Oslo. Pastor dr. Torbjørn Olsen, sogneprest i Bodø, står for oversettelsens endelige form.

UKJ

Terapeutisk kloning - fremskritt eller feiltrinn?

Det engelske parlamentets beslutning om å tillate kloning av menneskelige embryoer til forskningsøyemed og eventuell terapeutisk bruk, har vakt oppsikt og debatt verden over. Som det første land i verden vil Storbritannia tillate fremstilling av menneskelige embryoer som utelukkende skal være "stamcelle-leverandører" til bio-medisinsk forskning og deretter ødelegges: bruk og kast, med andre ord, av menneskelig liv i forskningens tjeneste. Optimistiske forskere håper - om ikke på kort, så på lengre sikt - på nye terapeutiske gjennombrudd i kampen mot f.eks. Parkinsons sykdom, Alzheimers og andre alvorlige sykdommer, mens flere bekymrede politikere og religiøse ledere ute og her hjemme kaller vedtaket en skjebnesvanger overskridelse av en etisk grense: en etisk demning er brutt!

I sin tale på den 9. Verdensdag for syke senhøstes i fjor kom også pave Johannes Paul II inn på diskusjonen omkring kloning. Han understreket bl.a. at kliniske eksperimenter kun må gjennomføres "i full respekt for den menneskelige person, og med klar bevissthet om hvilken risiko man tar".

Også Vatikanets bioetikk-ekspert, biskop Elio Sgreccia, har uttalt seg om saken. I et intervju med en italienske dagsavisen "La Stampa" sier han at han håper medisinsk personell og forskere av samvittighetsgrunner vil danne en motbevegelse på denne fronten, som når det gjelder fri abort.

Han minner om den katolske kirkes standpunkt: Det er galt å drepe et embryo for å redde et annet menneskeliv. Men kirken ser med stor interesse på muligheten for å fremstille stammeceller fra vevet til levende mennesker, og den har intet imot genterapi som sådan, eller det å stille organer til disposisjon for transplantasjon. Sistnevnte er til og med moralsk plikt og et tegn på nestekjærlighet, sier biskop Sgreccia.

Noen stemmer fra tysk debatt, hentet fra ukemagasinet "Christ in der Gegenwart":

Biskop Karl Lehmann, formann i den tyske bispekonferanse, kaller parlamentsvedtaket "en skjebnesvanger avgjørelse" og ser det som "et foruroligende forspill for den videre utvikling".

Den katolske moralteologen Johannes Reiter kommer også med advarsler: Bruk av "biomedisin" kan kun rettferdiggjøres dersom menneskelig liv ikke ødelegges underveis. "Bruk" av mennesket og inngripen i dets genetiske oppbygning er ingen verdinøytral affære. "Det gjelder derfor," påpeker Reiter, "å bruke den økede viten om individets arvestoff på en slik måte at vi ikke skaper et genetisk begrunnet 'kastesamfunn'." Mange medisiner og biologer går inn for å holde muligheten åpen for forskning og bioteknisk terapi som involverer menneskelige embryoer. Legevitenskapens historie viser at i lengden har intet tabu holdt stand mot argumentet "håp om helbredende virkning".

Kristin Heffermehl:

24

I følge med Maria - om boka "Troende og tro i Marias ånd"

Allerede forsiden rokker ved våre tilvante forstillinger om jomfru Maria. Den avbildede skulpturen er kalt "Jesusbarnet med Maria på veien fra Egypt til Nasaret" og er laget av japaneren Kasaka. Men det ser snarere ut som det er Maria som fører an, ikke Jesusbarnet. Han har et fast grep om skjortekanten og ser litt tvilrådig opp på sin sterke, unge mor.

Det er en side ved Maria vi sjelden tenker på: at hun faktisk som mor måtte forholde seg til Jesus i alle faser av hans liv på jorden - fra det fromme spedbarn via det egenrådige barn som gang på gang demonstrerer sin selvstendighet i forhold til sin jordiske mor, og like til korsets fot. Dermed blir vår forestilling om Maria utvidet. Hun kan være beskjeden og lyttende - egenskaper som vår tids mennesker kan ha mye å lære av, javel - men passiv kan hun aldri ha vært. Helt fra hun ga sitt samtykke til å bli Guds mor, har hun vært et aktivt redskap i kampen for å fullføre frelsesverket.

Hver eneste av de 110 sidene med tekst og bilder åpner for ettertanke og meditasjon, som jeg har antydnet innledningsvis. Selv om boka er klar og lettskrevet, kan leseren bruke uker og måneder på å komme gjennom den - hvis han eller hun vil. Både høyre- og venstresiden kan tas inn i lesingen samtidig. Høyresiden inneholder Lar-

kins betraktninger. Disse er i betydelig grad komprimert i den norske versjonen, og særlig er delen om maristenes forhistorie kuttet ned, noe boka har vunnet på i forhold til norske lesere. På venstresiden finner vi bilder, sitater og skriftsteder. Bidragsyterne er mange og mangfoldige: marister, evangelistene og lekfolk av mange slag.

En viktig side av den maristiske spiritualitet er åpenheten. Hvem som helst er invitert til "å slå følge med Jesu mor for sammen med henne å betrakte og lytte til Guds sønn", som Rory Mulligan skriver i forordet. Den tradisjonelle Maria-fromheten har gitt mange norske protestanter et feilaktig inntrykk av hva katolikkene egentlig driver med. Denne boka gjør det fra først til sist klart at det ikke dreier seg om gudsdyrkelse der vi ser opp til Maria, men å prøve å stille oss ved siden av henne og bruke hennes erfaringer i vårt eget Gudsforhold. Slik sett er hun nyttig både for katolikker og protestanter - og det går klart fram at formålet er å nå så mange som mulig. Maristene har et særlig kall i forhold til mennesker i utkanten av samfunnet, de foraktede og oversette.

Originalens tittel er "A certain way", noe jeg tolker som både en mulig vei og en sikker vei. Dobbel-

heten i uttrykket er vel uoversettelig, og oversetteren Mette Nygårds tittel "Tro og troende" er sikkert valgt med velberådd hu. Dette skal ikke være en bok bare for katolikker. Jeg har likevel fundert litt på om den norske tittelen kan virke stengende. Med andre ord: Hvem når boka fram til? De som er trygt innenfor eller de som befinner seg utenfor eller i randsonen? Jeg har ikke kommet fram til noe svar.

Og dette er faktisk den eneste eventuelle innvendingen jeg har. Den norske versjonen har diskret omplantede den maristiske spiritualitet i norsk jord. Sitatene og bildene er hentet fra de fire verdenshjørner, og samtidig står boka like støtt som en stavkirke på sine fire hjørnestener. Vi kan i den sammenhengen glede oss over stavkirken i Lom, Lyngsalpene og andre nydelige norske naturbilder tatt av

Fra boken:

En mors kjærlighet

En mors kjærlighet er ikke avhengig av noen spesiell egenskap hos sønnen, likhet i tankegang eller en viss type oppførsel, men bare av det enkle faktum at denne personen er hennes sønn. Intet kan skjule denne virkeligheten. For en mor er en ikke-troende sønn ikke en vantro, men en sønn. Det er slik vi alle må være hvis vi har en mors hjerte som Marias. A reagere som marist overfor en ikke-troende, er å godta ham og ikke se på ham som en ikke-troende, men å se Jakob, eller Per eller Pål, en person hvis hjerte og ønsker bare kan forstås av Gud.

*Jean Coste, sm
Frankrike, Roma*

Kristin Heffermehl - er cand. philol. med fagkretsen nordisk, tysk og latin; hun er lektor ved Oslo Katedralskole og tilhører St.Olav menighet.

BULGARIA: et pavebesøk vil "forvirre" ortodokse kristne!

Den bulgarske ortodokse kirkes Hellige Synode har gått imot tanken om å invitere pave Johannes Paul II til landet. I november i fjor besøkte kardinal Edward Cassidy, leder for Det pavelige råd til fremme av kristen enhet, den bulgarske hovedstaden Sofia. Her møtte han lederen for den bulgarske ortodokse kirke, patriark Maxim,

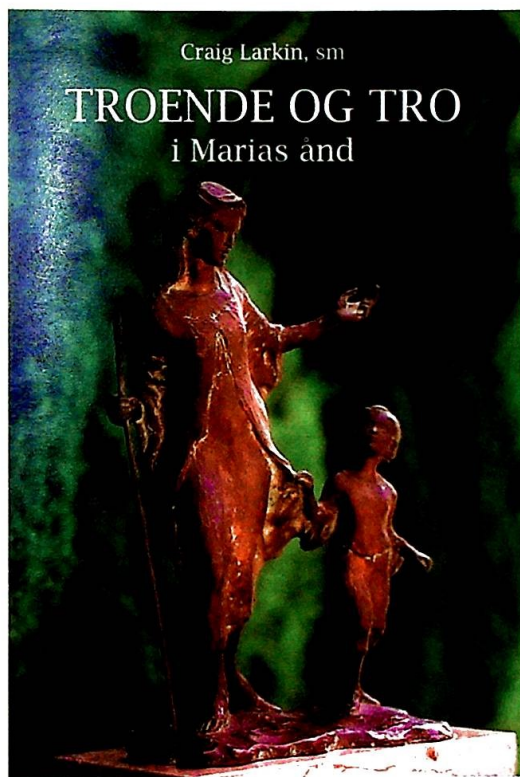
som uttalte at et pavebesøk ville utløse "forvirring" blant ortodokse troende.

Denne avgjørelsen var, ifølge Maxims uttalelser til media, truffet både av "kirkerettslige og praktiske" grunner. Patriarken understreket imidlertid at han hadde bedt kardinal Etchegaray om å overbringe "varme hilsener" til pave Johannes Paul II.

THE TABLET

KINA: tjenestemenn ødelegger kirker
Kinesiske myndigheter har høsten 2000 ødelagt hundrevis av kirker og templer tilhørende ulike religiøse undergrunnsgrupper i den østlige provinsen Zheijang. Rundt 200 bygninger tilhørende protestanter og buddhister samt 240 lokaler, brukt av den katolske undergrunnskirken, skal ha blitt ødelagt. Offisielt heter det at det var "ikke godkjente byggeprosjekter", men det antas at saligkåringen sist høst av 87 kinesiske martyrer ligger bak.

THE TABLET

Maria Giæver; Enebakkmadonnaen og Liv Benedicte Nilsens fargesprakende litografi "Pinse". Og allerbest: Boka avsluttes med tegningen "Min kirke" av 8-åringen Maja Marsalek. Den mulige lukkethet jeg antydte i forhold til bokas tittel, kommer overhodet ikke til uttrykk i innholdet. Boka er for hvemsomhelst.

I god maristisk ånd er det mange å takke. Craig Larkin må ha gitt Rory

Mulligan svært frie hender i omredigeringen til norsk, og det lille formatet har vært et klokt valg. Boka tar liten plass, kommer iallfall ned i en veske (dessverre ikke i en jakkelomme!) og kan leses i små porsjoner. Jeg håper den når mange norske lesere - til gagn for dem selv og til gagn for vårt samlede forhold til jomfru Maria og hennes store sønn.

Craig Larkin:

Troende og tro i Marias ånd.

Refleksjoner over maristisk spiritualitet.

Til norsk ved Mette Nygård.

Innledning om den historiske bakgrunn ved Rory Mulligan s.m.

Utgitt av: Maristpatrene i Norge

Fra «Tro og troende

Feilplassering av Maria

Når det diskuteres om folk flest har et gudsbilde som er altfor maskulint eller om kirkene har et altfor mannlig preg, tyr man ofte til Maria som motvekt. Dette er en feilplassering, og er uheldig av flere grunner, ikke minst følgende:

1. Man overser derved de kvinnelige trekk i Bibelens gudsbilde, som f.eks. den omsorgsfulle og trøstende mor (Jes 49,15 og 66,13).

2. Man ser bort fra de kvinnelige bilder som Jesus anvender på seg selv og sitt virke, som f.eks. kvinnen som leter etter den tapte sølvmynt, for så å innby til fest (Lk 15,8-10) eller som høna som så gjerne ville samle kyllingene, som ikke ville, da han gråt over Jerusalem (Lk 13,34).

3. Videre risikerer man å begrense Maria til det feminine og hennes rolle som modell til noe av betydning bare for kvinner i kirken. Men hun var mor til Sønnen, som på korset ga henne som mor til Johannes. Hun har en viktig funksjon også for oss menn, - både som modell og som korrektiv, ikke minst i rivalisering eller andre kriser (jfr Mark 9,33-37 og Joh 2,3-5).

R.M.

Han sa til meg:
"Du er min sønn,
jeg har født deg i dag".
Salme 2,76

«Min sjel høylover Herren!»

Den 9. desember kunne sr. Agnès-Marie av Treenigheten, med borgerlig navn Anne-Clémentine Boseller, se tilbake på 70 år som dominikanerinne. Hun kom til Norge i 1951, den første søster i det som skulle bli Lunden kloster i Oslo; hun samlet inn penger til dette første kontemplative kloster i Norge siden reformasjonen og var aktivt med i byggeprosessen. I 1991, 85 år gammel, debuterte hun som forfatter med boken "Kunsten å eldes uten å bli gammel", en bok til inspirasjon for mange; deler av den gikk som en slags føljetong i avisen Vårt Land!

Vi gjengir sr. Agnès-Maries tale på festdagen, en varm og inderlig takketale, som - selvsagt vil de si, som kjenner jubilanten! - huset humor og spenstige sprang. En tale til inspirasjon og håp!

Jeg vil takke alle dere som er kommet for å ta del i min dype takksigelse til Gud, i denne jubileumsfeiringen for min guddommelige bryllupsdag, den 10. desember 1930. Da jeg avla mine løfter i 1930, var jeg 24 år, pluss 70 år klosterliv, det betyr at jeg er 95 år nå. Vi kommer alle opp til 100 år, men blir det her nede eller i himmelen? Det bestemmer Gud. Men der oppe teller vi ikke mer dagene eller årene. Det blir et evig liv. Men dette liv - i troen - er begynt for enhver kristen allerede nå. Gud har betrodd alle mennesker det viktige ansvar: Å lovprise Gud og be for menneskenes frelse.

"Bønnen styrer verden" - "La prière est le gouvernail du monde"

Gjennom 70 år har Gud - i sin evige barmhjertighet - brukt meg som sitt lille redskap til menneskenes frelse! Han har, en dag - da jeg trådte inn i klosteret i 1929 - adskilt meg fra noen, og det for å være for-

enet med *alle*, med alle mennesker, ja, *alle* mennesker uten unntagelse!

En fransk forfatter, André Frossart, har skrevet: "Gud kan bare telle til 'en', men alle disse 'en' er av ham multiplisert til milliarder. . .". Alle mennesker til alle tider og på alle steder er elsket av Gud: Et stort mysterium som Gud innbyr oss til å samarbeide med under hans ledelse, enhver etter sitt kall, vi 'små maur'!

Gud innbyr oss til å være "jordens salt" og "verdens lys". . . I Ham møter vi alle mennesker, og vi bringer til dem åndelige frukter vi ikke aner, *hvis* vi lar Gud elske oss, gjennom alle begivenheter og vanskeligheter, *hvis* vi sier ja til hans vilje. Bønnens liv er et stadig møte med Gud, i det daglige, i det vanlige, og dette krever åpenhet for Guds hensikt med oss. Bønn er ikke bare "ord", men bønn, det er å be "Fader vår" som Jesus har lært oss: "Kom-

me ditt rike", "skje din vilje, Gud"!

Den dype bønn har sine røtter fordyppet i Guds vilje og er skjult for menneskenes øyne. Uten røtter mister et tre sin vitalitet og bærer ingen frukt!

Etter 70 års levetid i klosteret, når det synlige avatar, fordyper man seg i det nye livets forhold, i hvilket det "å være" foran Gud, klart overstiger det "å gjøre" noe. Da er det et indre forhold som forvandler mennesket til et nytt vesen. Et mysterium som også kan gjøre oss lik den korsfestede Kristus. Da dreier det seg om å ofre seg for Guds vilje og, på denne måte, å være i sannhet "jordens salt" og "verdens lys" - ja, verdens lys - ved Ham og med Ham og i Ham...!

Hvordan det skjer, det er Guds hemmelighet, det er alltid Han som gjør det. Men det finnes ingen ekte bønn uten virkelig hengivelse av

Ikke for sent å sende bidrag til Adventsaksjonen 2000!

Norges Unge Katolikker (NUK) og Caritas Norge samarbeider om denne årlige aksjonen. I år støttes et prosjekt i Japala bispedømme i Guatemala hvor Caritas hjelper landsbykvinner til å starte produksjon og salg av syltetøy og fruktsaft, slik at de kan bedre familiens økonomi. På lang sikt søker prosjektet, som omfatter 176 kvinner i 23 landsbygrupper, å bidra til å bedre kvinners livssituasjon: lavere analfabetisme, bedre utdannings- og opplæringsmuligheter, mer fritid for kvinner, høyere alder ved giftermål (i dag er gjennomsnittet ca. 16 år), mindre seksuell misbruk av kvinner.

Pengene som samles inn blir 4-doblet med midler fra Norad!

Bidrag sendes: NUK, Akersvn. 16, 0177 Oslo; konto: 0804 20 63097. Merk giroen "Adventsaksjonen"

hele en selv til Gud. Det gode vi kan gjøre her på jorden, er bare et spørsmål om å utøve kjærlighet. *Bare å utføre Guds vilje. Intet - intet annet.* Da er dette virksomhetens høyeste tind i selve uvirksomhetens topp! -

Til slutt vil jeg understreke at vi er alle "svinnende stjerner" som farer forbi med stor hastighet på denne jordens scene.

Måtte Gud gi oss - i vår gjennomgang her på jorden - å være "lys", i kraft av hans virksomhet i oss, gjennom oss, og inntil verdens ende! *I dypet av vårt hjerte er Gud, lys og varme - Han er vårt liv - .*

Måtte Guds nærvær i oss belyse våre dager og skinne gjennom oss og bringe en guddommelig fruktbarhet, for så - en dag - å nå Livets Fylde! *Å nå livets fylde er målet.*

Spør man en munk - eller en søster - som har viet sitt liv til bønnens oppgave, om han/hun er lykkelig, kan svaret bli: ja, bunnløst lykkelig, som en ekte kristen bør være, men ikke fullstendig lykkelig, da vi jo er på vei mot målet. Dette målet som er "livets fylde" - og som nærmer seg, i hvert øyeblikk - for oss alle.

Hele vårt liv her på jorden er en vei, et løp mot den evige glede, hvor vi skal se Gud, ansikt til ansikt! Ja, et løp hvor Kristus er vårt eksempel og vår leder, vår styrke, vårt lys!

Intet å "ha" her på jorden, men *motta alt i troen.* Da er vårt liv en stadig Påskedag fra nå av. Men døren er trang, de små kommer inn!

Fra «Kunsten å eldes uten å bli gammel»:

MAN ER FREMDELES UNG

Når man er i stand til å anstrenge seg for å nå et mål.
Når man forblir optimist, selv i motgangen.
Når man ikke mister motet i ulykken.
Når man er mottagelig for det vakre rundt seg.
Når man har kraft og vilje til å hjelpe dem som trenger det, de svake, de deprimerte.
Når fremtiden er et stimulerende middel til dristighet og initiativrikhet.
Da, hvor høyt man enn er kommet opp i alder, har man en «ungdoms sjel».

NÅR BLIR MAN GAMMEL?

Når man ikke lenger har mot til å fortsette for å nå sitt ideal.
Når man er blitt bitter og ser pessimistisk på livet.
Når man ikke lenger kan glede seg over det vakre, det gode.
Når man ikke lenger har viljen til å overvinne redselen, angsten.
Når man bare snakker om fortiden, og når fremtiden ikke lenger er tiltrekkende.
Da begynner man virkelig å få en alderdommens sjel.

Det hellige år over:
Tilbake til hverdagen?

Den 6. januar var det slutt, det hellige jubelår 2000: Under en enkel, men høytidsfylt seremoni ledet av pave Johannes Paul II ble "Porta Santa", den hellige dør, lukket til. Og lukket vil den antagelig forbli inntil det neste hellige begynner om 24 år - hvis da et "ekstraordinært" hellig år dukker opp!

Står Vatikanet nå, etter alle feiringen og

den uventet store oppslutningen, overfor "det store intet"? Enkelte romerske dagsaviser har ymtet frempå om det, men pave Johannes Paul II ser annerledes på saken. "Nå er tiden inne til å se fremover," var hans optimistiske ord da Porta Santa var vel i lås.

Optimistisk er også grunntonen i det apostoliske skrevet "Novo millennio ineunte", som han undertegnet samme dag. Det står ikke noe oppsiktsvekkende nytt i dette 80-

siders dokumentet, som er en reflekterende tekst med til dels sterkt personlig preg. "Jeg er imponert," skriver paven, "over de store menneskemengdene som har fylt Petersplassen under årets mange markeringer. Jeg har ofte stoppet opp for å se på de lange køene av pilegrimer, som tålmodig ventet på å gå gjennom den hellige dør. Og jeg har prøvd å forestille meg hver enkelt livshistorie - et liv med gleder, engelstelser og lidelser; en historie om en som på

Innholdstungt fra PRO

Idet St. Olav skal i trykken, kommer innholdstungt referat fra Pastoralrådsmøtet i Oslo Katolske Bispedømme (OKB) i oktober i fjor. Viktige saker til vurdering og diskusjon: Budsjett for 2001 for OKB samt langtidsperspektiver på bispedømmets økonomi (tilstramminger hos våre tyske velgjørere gjør at OKBs allerede anstrengte økonomi blir langt trangere fremover - om vi ikke selv trår til langt sterkere; "i andre kirkesamfunn gis det mer enn hos oss. Bare Larvik har stor giverglede. (-) Store byggeutgifter venter bispedømmet. Behovet er å være selvberende, dette må synliggjøres rundt om i menighetene."); "Beredskapsplan ved seksuelle overgrep" (er under arbeid, med den irske bispekonferanses plan som mal); "Håndbok" for menigheten i OKB (arbeidet har pågått en tid, målet er at "presentasjon skal skje *senest* på menighetsrådslederseminaret i februar") og barne- og ungdomsarbeid (utgangspunkt en spørreundersøkelse; en viktig "suksessmåler" er "kontakt med menigheten etter konfirmasjonen" - her spriker tallene, men er jevnt over ikke oppmuntrende; helhetlig plan for katekese og ungdomsarbeid etterlyses; viktig at tospråklig barn og ungdom "kan snakke om troen både på sitt morsmål og på norsk".)

På PRO-møtet sto også gruppearbeid og plenumsmøte om emnet "Hva er vi opptatt av i menighetene?" Flere grupper tok opp problemer ved konfliktløsning og kommunikasjon. "Enten snakker man rent faktisk ikke samme språk, eller man snakker forbi hverandre eller informerer ikke hverandre. I en konflikt med presten er det viktig å oppvurdere legfolkets rolle, respektere deres spesifikke kall til tjeneste i menigheten." Mer om kommunikasjon: ifølge PRO-referatet har biskop Schwenzers gjentatte forsøk på å få nedsatt, som tidligere forsatt, en kommisjon for nasjonalsjelsorg, "strandet på grunn av språkproblemer".

Katolsk Forum

6. februar **Ditt ansikt søker jeg. Gudslengsel i vår tid.**

Innledning: Professor Notto R. Thelle
Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo

20. februar **Filokalia.**

Om det rene hjertes uavlatelige bønn
Innledning:
Fader Johannes Johansen,
Hellige Nikolai Ortodokse menighet

6. mars **Ørkenfedrenes spiritualitet**

Innledning:
Dr. philos og universitetslektor
Torstein Tollefsen, Universitetet i Oslo

20. mars **Jesus sett med jødiske øyne, fra Talmud og Jiddizh litteratur**

Innledning:
Herman Kahan, Rabbinerutdannet,
tidligere leder av
Det Mosaiske trossamfunn

3. april **Den guddommelige kjærlighetsvisjon ho Hildegard av Bingen**

Innledning:
Teolog og rådgiver Lise Tostrup Setek,
Oslo Bispekontor

24. april **Emmanuel Levinas**

Innledning:
Høgskolelektor Magdalene Thomassen,
Diakonhjemmets Høgskolesenter, Oslo

Tid: Tirsdager kl. 19.15, NB! Merk tiden
Sted: Foredragssalen i
St. Dominikus kloster.

sin vei har møtt Kristus, og som nå, i dialog med ham, på ny frisk la ut på håpets reise."

Nå skal fruktene av dette inspirerende året høstes, skriver paven. For selv om "den hellige dør nå lukkes bak oss", er "Jesu hjerte åpnere enn noensinne, og hans svar på hele menneskehetens behov for håp og mening: 'kom til meg, alle dere som har tungt å bære'." Dette nye dokumentet er fullt av lys og glede, og det inneholder et pastoralt oppbruddsprogram for kirken

etter dette hellige år. Den aldrende hyrde i Roma ser for seg "en fremtid i kjærlighetens tegn", en fremtid hvor synoder og presbyterad og andre kirkelige initiativer og planer ikke forkommer til "sjelløse institusjoner", men blir steder for "felleskapets spiritualitet". Vi bør, skriver paven, se alle våre planer og i lys av "bønnen og helligheten".

For paven er den nye hverdagen langfagra: I sin preken ved den høytidelige luk-

kingen av Porta Santa oppfordret han katolikker verden over til "en ny start med utgangspunkt i Kristus, besjelet av pinsens iver og av fornyet entusiasme". Dermed ikke sagt at man nå "på kort varsel skal gå i gang med å stable på bena nye initiativer i det store format (-) Vi går tilbake til hverdagen og våre vanlige gjøremål, og det," understreket paven, "er noe ganske annet enn å sette seg ned og hvile!"

Caritas Norge • Den katolske kirkes bistandsorganisasjon

På de fattiges side

Caritas Norge er Den katolske kirkes organisasjon for hjelpearbeid i utviklingsland. Sammen med menighetene utfører Caritas også diakonalt arbeid i Norge. Caritas bygger sitt arbeid på Kirkens sosiallære og på anerkjente humanitære prinsipper.

Vårt utviklings- og nødhjelpengasjement er på ca 22 mill. kroner årlig. NORAD bidrar med 80 prosent av midlene til våre utviklingsprosjekter, og Utenriksdepartementet bidrar til nødhjelp. Vi samarbeider nært med lokale Caritas-organisasjoner, eller med Kirken i prosjektområdene. Vi har ingen dyr representasjon ute.

Vi ber deg om å støtte vårt arbeid ved å bli Caritas-fadder. Du kan gi generell støtte, eller støtte prosjekter i ett bestemt land (se kupongen). Vi utgir regelmessig informasjon, som sendes fadderne. Din støtte blir femdoblet før den når mennesker som lever i nød og fattigdom.

Utviklingshjelp

- Hjelp til selvhjelp i fattige land
- Konsentrert om Guatemala, Honduras, Bolivia, Uganda og Filippinene
- Rettet mot kvinner og barn, drikkevann og primærhelsetjeneste samt inntektsskapende virksomhet

Nødhjelp

- Rettet mot katastrofe- og rehabiliteringsarbeid, samt menneskerettigheter
- Tiltak for å forebygge aids, og for å hjelpe barn som er blitt foreldreløse som følge av aids
- Arbeider selvstendig, og er tilsluttet Caritas Internationalis' nettverk

 Caritas
N O R G E

Jeg ønsker å støtte Caritas' arbeid – vennligst send meg:

- Postgiro   Bankgiro   Info om autogiro / direkte trekk

Mitt bidrag skal gå til:

- Generell støtte   Bolivia   Guatemala   Uganda   Filippinene

Navn .....

Adresse .....

Postnr og -sted .....

Sendes til: Caritas Norge, POB 5254 Majorstua, 0303 Oslo

TIDSSKRIFTET ST OLAV

Vi er
i nærheten
når du
trenger oss

NYTT HOVEDKONTOR:

MAJORSTUA 22 60 15 90
Bogstadveien 72

SENTRUM 22 20 79 05
Ullevålsveien 1 – Oslo

OSLO VEST 22 50 00 30
Harbitzalléen 14

OSLO ØST 22 67 28 80
Grensesvingen 7

DØGNVAKT

T. S. JACOBSENS
Begravelsesbyråer

Til våre abonnenter!
Innbetalingsgiro for abonnement i 2001 kommer,
vær trygg!
Det drøyer bare litt - ennå.
Hilsen
St. Olavs ekspedisjon

Vennligst meld
adresseforandring
til
St. Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
Tlf.: 23 21 95 00

30

Liturgisk kalender

FEBRUAR

Tir 6 Den hellige Paul Miki og hans ledsagere - de japanske martyrer. 1 Mos 1,20-2,4a; Mark 7,1-13

Ons 7 1 Mos 2,4b-9.15-17; Mark 7,14-23

Tor 8 (Den hellige Hieronymus Emiliani) 1 Mos 2,18-25; Mark 7,24-30

Fre 9 1 Mos 3,1-8; Mark 7,31-37

Lør 10 Den hellige Scholastica. 1 Mos 3,9-24; Mark 8,1-10
Tidebønn for uke 4

SØN 11 6. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Jer 17,5-8; 1 Kor 15,12,16-20; Luk 6,17.20-26

Man 12 1 Mos 4,1-15.25; Mark 8,11-13

Tir 13 1 Mos 6,5-8.7,1-5.10; Mark 8,14-21

Ons 14 DE HELLIGE KYRILLOS OG METHODIOS - VERNEHELGENER FOR EUROPA. Apg 13,46-49; Luk 10,1-9

Tor 15 1 Mos 9,1-13; Mark 8,27-33

Fre 16 1 Mos 11,1-9; Mark 8,34-9,1

Lør 17 (De syv stiftere av servitterordenen) Hebr 11,1-7; Mark 9,2-13
Tidebønn for uke 1

SØN 18 7. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. 1 Sam 26,2.7-9.12-13.22-23; 1 Kor 15,45-49; Luk 6,27-38

Man 19 Sir 1,1-10; Mark 9,14-29

Tir 20 Sir 2,1-13 [gr. 1-11]; Mark 9,30-37

Ons 21 (Den hellige Peter Damian) Sir 4,12-22 [gr. 11-19]; Mark 9,38-40

Tor 22 APOSTELEN PETERS STOL - 1 Pet 5,1-4; Matt 16,13-19

Fre 23 Den hellige Polykarp. Sir 6,5-17; Mark 10,1-12

Lør 24 Sir 17,1-13 [gr. 1-15]; Mark 10,13-16
Tidebønn for uke 2

SØN 25 8. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Sir 27,5-8 [gr. 4-7]; 1 Kor 15,54-58; Luk 6,39-45

Man 26 Sir 17,20-28 [gr. 24-29]; Mark 10,17-27

Tir 27 Sir 35,1-15 [gr. 1-12]; Mark 10,28-31

Ons 28 Tidebønn for uke 4
Askeonsdag - faste- og abstinens. Joel 2,12-18; 2 Kor 5,20-6,2; Matt 6,1-6.16-18

MARS

Tor 1 5Mos 30,15-20; Lk 9,22-25

Fre 2 Jes 58,1-9a; Matt 9,14-15

Lør 3 Jes 58,9b-14; Luk 5,27-32
Tidebønn for uke 1

SØN 4 1. SØNDAG I FASTEN. 5 Mos 26,4-10; Rom 10,8-13; Luk 4,1-3

Man 5 3 Mos 19,1-2.11-18; Matt 25,31-46

Tir 6 Jes 55,10-11; Matt 6,7-15

Ons 7 Jona 3,1-10; Luk 11,29-32

Tor 8 Est 14,1.3-5.12-14; Matt 7,7-12

Fre 9 Esek 18,21-28; Matt 5,20-26

Lør 10 5 Mos 26,16-19; Matt 5,43-48
Tidebønn for uke 2

SØN 11 2. SØNDAG I FASTEN. 1 Mos 15,5-12.17-18; Fil 3,17-4,1 (eller 3,20-4,1); Luk 9,28b-36

Man 12 Dan 9,4b-10; Luk 6,36-38

Tir 13 Jes 1,10.16-20; Matt 23,1-12

Ons 14 Jer 18,18-20; Matt 20,17-28

Tor 15 Jer 17,5-10; Luk 16,19-31

Fre 16 1 Mos 37,3-4.12-13a.17b-28; Matt 21,33-43.45-46

Lør 17 Mi 7,14-15.18-20; Luk 15,1-2.11-32

Pavens bønneintensjoner i februar:

At barn aldri må tvinges til å delta i væpnede konflikter, eller trues av hat og vold, men i stedet få leve sin barndom uforstyrret og glade - hjemme i familien, på skolen og ellers i samfunnet.

At familien må bli et sted der evangeliet leves, og på den måten bidra til å gjøre hele menneskeheten til én familie.

Pavens bønneintensjoner i mars:

At alle troende må bidra til å få slutt på de utålelig store sosiale og økonomiske ulikhetene som preger verden.

At martyrenes og trosvitnenes eksempel må bidra til å fremme den økumeniske og interreligiøse dialog.

Neste nummer utgis 5. mars 2001. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Redaksjon:
Unni Klepper Joynt
(ansvarshavende redaktør)
Olav Egil Aune
May-Lisbeth Myrhaug
Brynjulf Norheim

Faste medarbeidere:
Bernt Eidsvig
Liv Greni
Albert Raulin o.p.
Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 16, 0177 Oslo
Redaksjon: Tlf. 23 21 95 48 - Fax: 23 21 92 43
Ekspedisjon: Tlf. 23 21 95 00
Årsabonnement (Norge): kr. 220,-
Øvrige europeiske land: kr. 230,-
Andre verdensdeler: kr. 240,-
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

31

St. Olav

BOKHANDEL

AKERSVEIEN 14, 0177 OSLO
Tlf. 23 21 95 55, Faks. 22 36 02 63
E-post: bokhandel@katolsk.no

Åpningstider: 10 - 17 (14)

NYTT FRA BOKHYLLEN:

ANTIFONARIUM
MUSIKK TIL TIDEBØNNENE
BIND 1 - Advent og juletiden
Ib. Kr. 498,-

TIDEBØNNENE BIND 2
- FASTETIDEN .
St. Olav Forlag. Ib. Kr. 350,-

NB : NÅ PÅ NORSKI!
ANDERS PILTZ:
DET GRÅTENDE DYRET.
St. Olav Forlag. Ib. Kr. 280,-

ESTHER DE WAAL:
ENKELHETENS VEI
Den første fremstilling av
Cisterciensernes tradisjon
på norsk.
St. Olav Forlag. Ib. Kr. 210,-

WILFRID STINISSEN:
LÅNGRE IN I BÖNENS LAND.
En bok for både nybegynnere og
vante bønnemennesker.
Libris. Ib. Kr. 179,-

CRAIG LARKIN, sm
TROENDE OG TRO
i Marias ånd.
Hft. Kr. 159,-
Boken presenterer den
maristiske spiritualitet
NB! Se anmeldelse i
bladet!

NÅ I NYTT OPPLAG!
SOLRUN NES:
MYSTERIETS FORMSPRÅK.
Alma Mater. Ib. Kr. 268,-

Porto betalt ved innleveringen P.P. Norge/Norvège
--

Blikk på tiden

Diverse - og noe til å snuble i!

Flere ting på blokken, så vi gyver i vei og ser hvor langt det holder.

Først utaskjærs - langt utaskjærs. Til USA. Landet der Guds navn ligger langt fremme på politiske tunger, cf. høstens valgkamp hvor "God talk" var signaler fra både Bush og Gore om rette perspektiver og (all)mektige forbindelser. Den karusellen kastet ikke den grønne outsider-kandidaten Ralph Nader seg på. Men, interessant nok, observerte jesuittenes tidsskrift "America" kort før valget, den "sekulære" Naders grønne politisk reformprogram var, langt på vei, som skreddersydd etter de prinsipper og saker USAs katolske biskoper, med Bibel og katolsk sosiallære i hånd, hadde anbefalt sin hjord å "teste" kandidatene ved høstens valg og avstemninger på! Som en slags veiledning for samvittigheten.

"America" lister opp tunge felles anliggender, som landsomfattende sykeforsikring for alle, skarp og solidarisk skattereform, reform av

"valgsirkuset" og dets milliardforbruk, avskaffelse av dødsstraff.

Vi avstår fra å kommentere ytterligere, men underslår ikke at skulle vi kommentert, turde nok Skriftens ord om det å "si Herre, Herre" og det å "gjøre Guds vilje" etc., ha kommet til anvendelse.

Vi styrer retning Roma, for så å sneie innom Afrika. I Roma kom det i fjor høst et dokument med liturgiske innskjerpninger/endringer, som skal gjelde for hele den katolske kirke. Her sies bl.a. at presten ikke, slik det skjer flere steder, får forlate koret under messen og utveksle fredshilsenen - et håndtrykk og et "Kristi fred" - med folk i benkeradene.

En klar grense, altså, mellom prest og menighet. Dette for å understreke, såvidt vi forstår, respekten for de hellige handlinger oppe i koret. (I parentes bemerket: Ikke så svært lenge siden at kvinner ikke fikk bevege seg opp i koret, selv utenom gudstjenesten, fordi de ble ansett som liturgisk urene!)

En prest fra en afrikansk utpost - vi sa vi skulle innom der! - skriver i The Tablet, med smil og anstrøk av oppgitthet, at dette er sannelig ikke så lett "under våre forhold"! For: "Her feires messen ofte ute under et

stort tre" eller i et lite skur tettpakket av folk - "uten noen klar grense mellom kor og menighet".

Intet stort problem for vedkommende prest, antar vi. Det ligger i tilfelle i Roma.

Så innaskjærs. Lenger enn langt Sinnaskjærs - til Lillestrøm. Og Roma. Først Lillestrøm, hvor det offentlige, som andre steder i vårt rike land, må spare. Derfor: Slutt med 5 kroner timen til de ansatte i en liten vernet (!) bedrift hvor funksjonshemmede putter skruer i esker for salg! Fem kroner her og fem kroner der - det blir penger av slikt, må vite. For ikke å snakke om for noen år siden, da kommunen måtte ut med kr. 10 pr.time!

Nå kommer Roma inn i bildet Roma. Roma? Les videre, så svinner spørsmålet. Og tingene kommer i det rette lys. Under messen i basilikaen St. Paulus utenfor murene den 3. desember, som markerte de handicappedes dag under det hellige år 2000, oppfordret paven politiske ledere til å bedre funksjonshemmedes adgang til utdanning, arbeid og husvære. De handicappede utfordrer "de friskes" samvittighet og deres opptatthet av rikdom, effektivitet og alt det ytre, sa paven. Og fastslo: "Alle som er merket av fysiske eller psykiske handicap lever en slags eksistensiell advent; De venter på å bli satt fri."

Det er slikt overlys vi trenger.

Lenger kom vi ikke denne gang. En litt snublende start på ny årgang, kanskje, - lik billedkunstneren Ingunn Cecilie Lyngs nedenstående "lille mann på vei inn i det nye årtusen", velvillig stilt til St. Olavs disposisjon.

Men, som man ser, mannen kommer seg opp igjen.

Man gjør gjerne det. Ved egen og/eller andres hjelp.

Godt og hjelpsomt nytt år videre.

Obervatoria

